

Näringsutskottets betänkande 2024/25:NU13

Handelspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om internationell handel, EU:s inre marknad, handels- och investeringsfrämjande och hållbart företagande. Motionsyrkandena rör bl.a. reformering av WTO, handelsrelationer med vissa länder och regioner, den fria rörligheten för vissa varor och tjänster samt exportfrämjande åtgärder. Utskottet hänvisar bl.a. till den förda politiken och pågående arbete.

I betänkandet finns 33 reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (SD). I detta särskilda yttrande förklarar företrädarna för Sverigedemokraterna i utskottet att de har ett andrahandsyrkande när det gäller frågor om reformering av WTO (punkt 2).

Behandlade förslag

Cirka 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Utskottets överväganden	9
Internationell handel	9
Utskottets ställningstagande	22
EU:s inre marknad	29
Utskottets ställningstagande	37
Handels- och investeringsfrämjande	40
Utskottets ställningstagande	48
Hållbart företagande	52
Utskottets ställningstagande	55
Reservationer	57
1. Övergripande om internationell handel, punkt 1 (SD)	57
2. Övergripande om internationell handel, punkt 1 (V, MP)	57
3. Övergripande om internationell handel, punkt 1 – motiveringen (S) ...	58
4. Reformering av WTO, punkt 2 (S, V, MP)	59
5. Reformering av WTO, punkt 2 (SD)	60
6. Reformering av WTO, punkt 2 (C)	60
7. Fler frihandelsavtal, punkt 3 (S, C)	61
8. Utformning av handelsavtal, punkt 4 (S)	62
9. Utformning av handelsavtal, punkt 4 (SD)	63
10. Utformning av handelsavtal, punkt 4 (V, MP)	63
11. Handelsrelationer med vissa länder och regioner, punkt 5 (S)	64
12. Handelsrelationer med vissa länder och regioner, punkt 5 (SD)	65
13. Handel med klimatsmarta varor och tjänster, punkt 6 (S, C)	67
14. Handel med sälprodukter, punkt 7 (SD, C)	67
15. Handel med sälprodukter, punkt 7 – motiveringen (MP)	68
16. Gränsjusteringsmekanism för koldioxid, punkt 8 (C)	68
17. Övergripande om den inre marknadens funktion, punkt 9 (S)	69
18. Övergripande om den inre marknadens funktion, punkt 9 (SD)	70
19. Övergripande om den inre marknadens funktion, punkt 9 (C)	71
20. Frågor om den fria rörligheten för vissa varor och tjänster, punkt 10 (SD)	72
21. Frågor om den fria rörligheten för vissa varor och tjänster, punkt 10 (C)	73
22. Handel över gränserna inom Norden, punkt 11 (SD)	74
23. Handel över gränserna inom Norden, punkt 11 (C)	74
24. Vissa åtgärder för att främja handel och investeringar, punkt 12 (S) ...	75
25. Vissa åtgärder för att främja handel och investeringar, punkt 12 (SD)	76
26. Vissa åtgärder för att främja handel och investeringar, punkt 12 (C) ...	78
27. Exportfrämjande åtgärder för vissa branscher, punkt 13 (SD)	79
28. Business Swedens verksamhetsinriktning, punkt 14 (SD)	80
29. Granskning av utländska direktinvesteringar, punkt 15 (SD)	80
30. Granskning av utländska direktinvesteringar, punkt 15 (C)	81
31. Hållbart företagande, punkt 16 (V)	82
32. Hållbart företagande, punkt 16 (C)	83
33. Hållbart företagande, punkt 16 (MP)	83

Särskilt yttrande	85
Reformering av WTO, punkt 2 (SD)	85
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	86
Motioner från allmänna motionstiden 2024/25	86

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Internationell handel

1. Övergripande om internationell handel

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 i denna del,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 66–68 och

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 28.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V, MP)

Reservation 3 (S) – motiveringen

2. Reformering av WTO

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 17 och 18,

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 24,

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 45 och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 32.

Reservation 4 (S, V, MP)

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (C)

3. Fler frihandelsavtal

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 23,

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 46 och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 37.

Reservation 7 (S, C)

4. Utformning av handelsavtal

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 7–9,

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 29 och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 39 och 40.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (V, MP)

5. Handelsrelationer med vissa länder och regioner

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:358 av Mathias Tegnér (S),

2024/25:829 av Arber Gashi (S),

2024/25:1431 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 9 och 17,
2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 10–13, 15 och 16,
2024/25:2533 av Boriana Åberg (M),
2024/25:2988 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2 och
2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 35 och 38.

Reservation 11 (S)

Reservation 12 (SD)

6. Handel med klimatsmarta varor och tjänster

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 30 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 11.

Reservation 13 (S, C)

7. Handel med sälprodukter

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 22,

2024/25:2486 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 16 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 68.

Reservation 14 (SD, C)

Reservation 15 (MP) – motiveringen

8. Gränsjusteringsmekanism för koldioxid

Riksdagen avslår motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 6.

Reservation 16 (C)

EU:s inre marknad

9. Övergripande om den inre marknadens funktion

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3,

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 33 och 34 samt

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 30.

Reservation 17 (S)

Reservation 18 (SD)

Reservation 19 (C)

10. Frågor om den fria rörligheten för vissa varor och tjänster

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1463 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1,

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 25,

2024/25:2519 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 16 och

2024/25:2948 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 8.

Reservation 20 (SD)

Reservation 21 (C)

11. Handel över gränserna inom Norden

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 23 och

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 11.

Reservation 22 (SD)

Reservation 23 (C)

Handels- och investeringsfrämjande

12. Vissa åtgärder för att främja handel och investeringar

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:835 av Jamal El-Haj (-),

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2 i denna del, 4, 5 och 19–21,

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 26,

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 41–43 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 13.

Reservation 24 (S)

Reservation 25 (SD)

Reservation 26 (C)

13. Exportfrämjande åtgärder för vissa branscher

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 4,

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6 och

2024/25:2805 av Sten Bergheden (M) yrkande 2.

Reservation 27 (SD)

14. Business Swedens verksamhetsinriktning

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1430 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 20,

2024/25:1438 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 29,

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 22 och

2024/25:2988 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 28 (SD)

15. Granskning av utländska direktinvesteringar

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 14 och

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 27.

Reservation 29 (SD)

Reservation 30 (C)

*Hållbart företagande***16. Hållbart företagande**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:63 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 7,

2024/25:115 av Rashid Farivar (SD) yrkande 1,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 70,

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 26,

2024/25:2635 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 7 och

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 28.

Reservation 31 (V)

Reservation 32 (C)

Reservation 33 (MP)

Stockholm den 13 februari 2025

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Elisabeth Thand Ringqvist (C), Mats Green (M), Monica Haider (S), Jessica Stegrud (SD), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Kjell Jansson (M), Eric Palmqvist (SD), Katarina Luhr (MP), Louise Eklund (L), Johnny Svedin (SD), Aida Birinxhiku (S), Daniel Vencu Velasquez Castro (S), Lorena Delgado Varas (V) och Lili André (KD).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet 75 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25 som rör olika handelspolitiska frågor.

I bilagan finns en förteckning över de behandlade förslagen.

Utskottets överväganden

Internationell handel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner som rör inriktningen för internationell handel, reformering av WTO, fler frihandelsavtal, utformning av handelsavtal, handelsrelationer med vissa länder och regioner, handel med klimatsmarta varor och tjänster, handel med sälprodukter samt gränsjusteringsmekanismen för koldioxid. Utskottet hänvisar främst till den förda politiken och pågående arbete.

Jämför reservation 1 (SD) och 2 (V, MP), motivreservation 3 (S), reservation 4 (S, V, MP), 5 (SD), 6 (C), 7 (S, C), 8 (S), 9 (SD), 10 (V, MP), 11 (S), 12 (SD), 13 (S, C) och 14 (SD, C), motivreservation 15 (MP), reservation 16 (C) och det särskilda yttrandet (SD).

Motionerna

Övergripande om internationell handel

I kommittémotion 2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 i denna del begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för en sund handel och en icke snedvridande konkurrens såväl nationellt som globalt. I motionen framhålls t.ex. att stora exportnationer och ekonomiskt tunga nationer inte ska agera protektionistiskt och ge marknadsstöd och snedvridande subventioner till sin egen industri.

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 66 anfördes att alla handelsrelationer som Sverige medverkar i ska ta hänsyn till miljö, klimat och mänskliga rättigheter. I yrkande 67 anfördes att handelspolitiken ska vara drivande för klimatomställningen och i yrkande 68 att Sveriges och EU:s utrikes- och handelspolitik bör innehålla skarpare krav och villkor för att driva på det globala klimatarbetet.

Även i kommittémotion 2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 28 efterfrågades ett tillkännagivande om att Sveriges och EU:s handelspolitik bör innehålla skarpare krav och villkor för att driva på det globala klimatarbetet, bevara biologisk mångfald, främja demokrati och mänskliga rättigheter, stärka djurskyddet och minska de globala klyftorna.

Reformering av WTO

I kommittémotion 2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 45 framförs att WTO måste stärkas och moderniseras för att kunna möta de utmaningar som det multilaterala handelssystemet står inför.

Fredrik Olovsson m.fl. (S) förordar i kommittémotion 2024/25:3136 yrkande 32 ett tillkännagivande om att Sverige ska verka för att stärka och modernisera Världshandelsorganisationen (WTO).

I kommittémotion 2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 17 anförs att Sverige bör verka för att Kina inte ska ha orättvisa fördelar inom WTO-systemet och i yrkande 18 att Sverige ska verka för att WTO:s relation till näringslivet stärks.

Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) framhåller i kommittémotion 2024/25:2467 yrkande 24 att ett globalt avtal om sänkta och borttagna tullar på miljö- och klimatteknik behöver vara högsta prioritet för ett reformerat WTO.

Fler frihandelsavtal

I kommittémotion 2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 46 anförs att Sverige bör verka för att fler strategiskt viktiga frihandelsavtal ingås.

I kommittémotion 2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 37 begärs ett tillkännagivande om att Sverige ska verka för att fler frihandelsavtal ingås och att pågående förhandlingar om frihandelsavtal slutförs.

Ett liknande yrkande framställs i kommittémotion 2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C). I yrkande 23 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör arbeta för att få till stånd fler frihandelsavtal.

Utformning av handelsavtal

I kommittémotion 2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) framförs att Sverige bör verka för att frihandelsavtal ska innehålla vissa krav. I yrkande 39 framhålls att avtalen bör innehålla sociala krav, vilket bl.a. handlar om att värna social trygghet, hälsa, arbetstagares rättigheter, miljö, klimat och djurvälstånd. I yrkande 40 anförs vidare att hållbarhetskapiteln i frihandelsavtal bör utvecklas så att de kopplas till sanktionsmöjligheter.

Av kommittémotion 2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 7 framgår att riksdagen bör göra ett tillkännagivande om att handelsavtal i första hand bör prioritera en real tillväxt för den svenska ekonomin, och i yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att motverka icke-tariffära handelshinder i handelsavtal. Enligt yrkande 9 bör regeringen också verka för att s.k. återtagandeklausuler ska finnas med i handelsavtalen.

I kommittémotion 2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 29 framhålls att EU:s handelsavtal bör omarbetas för att främja utvecklingsländernas möjligheter att utvinna och bearbeta råvaror så att det gynnar en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling lokalt.

Handelsrelationer med vissa länder och regioner

I kommittémotion 2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 35 anförs att EU:s medlemsländer måste stå enade i stödet till Ukraina, även på handelsområdet. I yrkande 38 framhåller motionärerna vidare att Sverige bör

verka för att EU närmar sig länderna runt Stilla havet genom att ansluta sig till frihandelsavtalet Comprehensive and Progressive Agreement for the Trans-Pacific Partnership (CPTPP).

Vidare framförs i kommittémotion 2024/25:1431 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 9 att Sverige bör verka för ett ekonomiskt partnerskapsavtal mellan EU och Taiwan. Ett sådant avtal skulle inte bara stärka och diversifiera handelsförbindelser utan också främja samarbete inom strategiska sektorer, vilket säkerställer mer robusta och säkra värdekedjor. I motionens yrkande 17 anfördes att Sverige bör verka för att påskynda etableringen av ett frihandelsavtal mellan EU och Indien.

I kommittémotion 2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) föreslås flera tillkännagivanden som rör handelsrelationerna med länder utanför EU. I yrkande 10 förordas ett handelsavtal mellan EU och USA. Motionärerna anför att de är positiva till ett initialt grundläggande handelsavtal mellan EU och USA om minsta gemensamma nämnare, för att sedan inkludera fler områden och detaljer. I motionen föreslås vidare i yrkande 11 ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för en ratificering av Mercosuravtalet och i yrkande 12 anfördes att regeringen inom ramen för EU-samarbetet ska verka för ett frihandelsavtal med Taiwan. Motionärerna framför också att Kina i de multilaterala organisationerna agerar mot andra länder genom bl.a. hot och repressalier. I yrkande 13 föreslås därför ett tillkännagivande om att Sverige inom ramarna för multilaterala samarbeten ska stå upp mot den kinesiska regimen. I yrkande 15 förordar motionärerna att regeringen ska verka för att Kina, efter en potentiell ratificering av det övergripande investeringsavtalet mellan EU och Kina (Comprehensive Agreement on Investment, CAI), upprätthåller sin del av avtalet och att europeiska intressen värnas. Motionärerna är vidare måna om att Sverige även fortsättningsvis verkar för goda handelsrelationer med Storbritannien, vilket framförs i yrkande 16.

Mathias Tegnér (S) anför i motion 2024/25:358 att de svenska handelsrelationerna med länder i Sydostasien bör ses över i ljuset av utvecklingen i Kina. Motionärerna skriver bl.a. att Sverige bör prioritera upp handelsrelationer med många länder i Sydostasien och inte avstå från handel på grund av rädsla för reaktioner från Kina.

Arber Gashi (S) anför i motion 2024/25:829 att regeringen bör verka för utökad handel mellan Sverige och Albanien.

Markus Wiechel m.fl. (SD) skriver i motion 2024/25:2988 yrkande 2 att Sverige inom ramen för EU-samarbetet bör verka för ett frihandelsavtal med Taiwan.

Boriana Åberg (M) framför i motion 2024/25:2533 att handels- och investeringsförbindelserna mellan EU och Taiwan bör stärkas och att riksdagen i ett tillkännagivande bör uppmana regeringen att verka för en sådan utveckling.

Handel med klimatsmarta varor och tjänster

I kommittémotion 2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 30 anförs att Sverige ska verka för att internationella hinder för klimatsmarta varor och produkter tas bort och att investeringar i klimatvänlig teknik underlättas.

Sverige bör verka för ett avskaffande av internationella handelshinder för klimatsmarta varor och tjänster för att främja spridningen av klimatvänlig teknik över gränserna. Det anför Rickard Nordin m.fl. (C) i kommittémotion 2024/25:3169 yrkande 11.

Handel med sälprodukter

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 68 begärs ett tillkännagivande om att förbudet mot handel med sälprodukter ska upphävas.

I kommittémotion 2024/25:1369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 22 anförs att Sverige bör verka inom EU för att upphäva förbudet mot försäljning av produkter från säl.

I kommittémotion 2024/25:2486 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 16 förordas ett tillkännagivande om att EU:s förbud mot att handla med sälprodukter bör upphävas.

Gränsjusteringsmekanism för koldioxid

Rickard Nordin m.fl. (C) begär i kommittémotion 2024/25:3169 yrkande 6 ett tillkännagivande om att Sverige bör vara pådrivande för att EU successivt ska bredda systemet med klimattullar till fler sektorer. Det minskar risken för koldioxidläckage, främjar rättvis konkurrens och stärker ambitionerna för utsläppsminskningar såväl i EU som internationellt.

Bakgrund och pågående arbete

Mål för Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 24) föreslog regeringen att det mål för området Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande som riksdagen tidigare hade fattat beslut om (prop. 2020/21:1 utg.omr. 24, bet. 2020/21:NU1, rskr. 2020/21:144) skulle upphöra att gälla. Samtidigt föreslog regeringen att det nya målet för området ska vara en fri, hållbar och regelbaserad internationell handel, en välfungerande inre marknad, växande export och internationella investeringar i Sverige. Regeringen anförde att den vill främja en fri, hållbar och regelbaserad världshandel. Utskottet ställde sig bakom regeringens förslag till ett nytt mål och riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2022/23:NU1, rskr. 2022/23:98). En annan uppfattning uttrycktes i en reservation av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Regeringens inriktning av Sveriges politik för internationell handel

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 24) anför regeringen att Sverige ska vara en tydlig röst för fri och regelbaserad handel som är förutsättningen för en stark ekonomi och för välfärd och konkurrenskraft. Regeringen uppger att den bl.a. avser att agera för att EU ska förhandla om och ingå fler strategiskt viktiga, hållbara frihandelsavtal med andra länder och regioner samt minska riskerna i strategiska beroenden. Man avser också att bygga motståndskraft i en mer osäker omvärld och att upprätthålla en ambition när det gäller klimat- och hållbarhetsaspekter. Vikten av partnerskap med andra länder ökar också med anledning av den komplicerade geopolitiska utvecklingen. I detta arbete ska WTO spela en grundläggande roll.

Regeringen anför vidare att frågor om ekonomisk säkerhet ska, när det är motiverat, beaktas i samband med andra handelspolitiska överväganden. Om handelsrestriktioner ska övervägas måste de vara välmotiverade, proportionerliga och inte vara protektionistiska.

I den nämnda propositionen uppges att Sverige driver på för att ta bort handelshinder generellt och stärka det internationella samarbetet på det digitala området. Detta arbete görs mot bakgrund av att det i takt med de förändringar som sker i vår omvärld blir allt viktigare för företag att agera med hela världen som marknad.

Sveriges ekonomi, välbefinnande och egen gröna omställning är också beroende av internationell handel för att få tillgång till kritiska råvaror, en mer effektiv produktion, ett bättre utbud och lägre priser. Trots att tjänster blir allt viktigare för global handel och svensk ekonomi finns det ytterligare potential, såväl globalt som när det gäller EU. Importen är viktig för tillgången till insatsvaror till konkurrensmässiga priser, vilket i sin tur ger förutsättningar för export och ökad konkurrenskraft. En ökad specialisering där företag inriktar sig på olika delar av produktionsprocessen innebär att handel med insatsvaror har blivit viktigare och processer alltmer fragmenterade och utspridda över världen. Regeringen anger att den därför inte bara prioriterar möjligheterna att kunna exportera utan också att importera på ett effektivt sätt för att stärka näringslivets lokala och regionala konkurrenskraft.

Sanktioner är ett viktigt verktyg som EU använder som en del av sin gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Ekonomiska sanktioner eller restriktioner rör särskilda sektorer i ekonomin, såsom import- och exportförbud för vissa varor, investeringsförbud och förbud mot leverans av vissa tjänster. Efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina anger regeringen att sanktionsarbetet har blivit mycket omfattande.

Strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft

Inledning

I november 2023 beslutade regeringen om en ny utrikeshandelsstrategi – Strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft

(UD2023/01758). Med strategin avser regeringen att ge svenska företag bästa möjliga förutsättningar att hantera framväxande utmaningar och ta vara på de affärsmöjligheter som uppstår genom den gröna och digitala omställningen. Den nya utrikeshandelsstrategin har tre övergripande mål:

- Sveriges konkurrenskraft ska stärkas och förutsättningar för handel, investeringar och innovation förbättras.
- Svenska företag ska öka sin export och närvaro på internationella marknader.
- Sveriges ställning som prioriterad partner för grön och digital omställning globalt ska stärkas.

Utrikeshandelsstrategin ska ange ramarna för styrningen av relevanta myndigheter och främjandeaktörer på området. Sveriges utlandsmyndigheter och Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden) och dess utlandskontor liksom företagens förmåga till innovation, utveckling och försäljning kommer enligt regeringen att spela en viktig roll för att uppnå de mål som anges i strategin. I strategin uttrycks en ambition att dess övergripande mål ska ha uppnåtts 2030. Strategin innehåller även ett antal delmål bl.a. för att möjliggöra löpande uppföljning. Genomförandet av strategin är ett löpande arbete som kommer att pågå under resten av valperioden. En utvärdering ska enligt strategin göras 2026 för att belysa statusen för mål och delmål samt vad som återstår att göra. Regeringen anger bl.a. att ansvaret för genomförandet och uppföljningen av strategiarbetet och samarbetet mellan regeringen, myndigheter och berörda aktörer ska tydliggöras. Även en årlig återkoppling ska ske av hur svenska företag och branschorganisationer ser på regeringens och myndigheternas genomförande av strategin, inklusive vilka effekter och vilket mervärde de olika insatserna har haft. Återkopplingen från näringslivet ska bidra till att säkerställa kontinuerligt lärande för alla aktörer inom Team Sweden och kan ligga till grund för justering av genomförandet av insatser för största möjliga effekt. Vidare ska en oberoende resultatutvärdering genomföras 2026. Syftet med denna är att klarlägga i vilken utsträckning förväntade resultat har uppnåtts, om genomförandet har varit ändamålsenligt och kostnadseffektivt samt om styrningen och finansieringen har varit adekvat.

Delmål som rör internationell handel

När det gäller området för internationell handel finns flera delmål uppställda i strategin. Bland dessa kan följande delmål nämnas:

- Det regelbaserade handelssystemet med WTO som grund ska värnas och utvecklas. Tongivande ekonomier ska följa de gemensamma reglerna i WTO. Ett fullt fungerande tvistlösningssystem ska återupprättas. Fler avtal ska slutas mellan länder som vill nå längre i en särskild fråga, t.ex. moderna e-handelsregler på global nivå. WTO:s regelverk ska vara ambitiöst när det gäller klimat- och hållbarhetsaspekter.
- Nya frihandelsavtal, inte minst med strategiska partnerländer men också med utvecklingsländer, ska förhandlas fram av EU och det ska säkerställas

att redan ingångna frihandelsavtal ratificeras och genomförs. EU:s frihandelsavtal ska vara ambitiösa i fråga om marknadstillträde i bred bemärkelse (inklusive upphandling) och särskilt för produkter med låg klimatpåverkan och positiva aspekter för hållbar utveckling. Svenska bilaterala investeringsskyddsavtal ska ses över och vid behov moderniseras för att därigenom långsiktigt stärka förutsättningarna för investeringar globalt och i Sverige.

- Sverige ska verka för förenkling, effektivisering och digitalisering av tullprocedurer och färre handelshinder i form av regelverk och tullar på insatsvaror vid import, särskilt när det gäller produkter med låg klimatpåverkan och positiva hållbarhetsaspekter.

WTO

Allmänt om WTO

Världshandelsorganisationen (WTO) är en internationell organisation med uppgift att administrera och övervaka olika internationella avtal om världshandeln och handelspolitiken. WTO bildades 1995 sedan Uruguayrundan avslutats och tog då över rollen från det allmänna tull- och handelsavtalet (Gatt) som ett institutionellt forum för de olika regelverk som utgör det multilaterala handelssystemet. WTO består av dels multilaterala avtal som omfattar samtliga medlemsländer, dels plurilaterala avtal som omfattar ett begränsat antal medlemsländer. WTO har tre huvudavtal:

- Gatt, som innehåller det multilaterala regelsystemet för handeln med varor
- Gats, som reglerar tjänstehandel
- Trips, som behandlar det immaterialrättsliga skyddet på områden som upphovsrätt, varumärken, patent, mönster, kretsmönster och geografiska ursprungsbeteckningar.

WTO har för närvarande 164 medlemsländer. Sverige ingår i WTO både som land och genom EU. Det högsta beslutande organet i WTO är den s.k. ministerkonferensen som vanligtvis möts vartannat år och fattar beslut om riktlinjerna för samarbetet. Däremellan träffas regelbundet WTO:s högsta beslutande organ i Genève. Det högsta beslutande organet mellan ministerkonferenserna är det allmänna rådet där representanter för samtliga medlemsländer och rådet har befogenhet att agera i kraft av ministerkonferensen.

WTO är en medlemsdriven organisation, vilket innebär att det är medlemsländerna som bestämmer dagordningen och fattar alla beslut. Det är även medlemsländerna som bereder alla frågor i olika tekniska kommittéer och arbetsgrupper. WTO har ett sekretariat med ca 600 anställda och leds av en generaldirektör som utses av ministerkonferensen. WTO:s nuvarande generaldirektör är Ngozi Okonjo-Iweala.

WTO:s ministerkonferens 2024

WTO:s 13:e ministerkonferens hölls den 26 februari–1 mars 2024 i Abu Dhabi. Vid ministerkonferensen uppnåddes bl.a. följande:

- En förlängning av det s.k. e-handelsmoratoriet till nästa ministerkonferens. Därmed upprätthålls tullfri handel med onlinetjänster, inbegripet appar, spel och programvara, samt digitalt överfört innehåll såsom musik, video och andra digitala filer. Kommissionen uppger på sin webbplats att EU investerat betydande tid och politiska insatser för att bygga upp en koalition som stödde denna utvidgning, vilket kommer att bidra till ytterligare utveckling av en redan blomstrande global handel med digitala tjänster. E-handelsmoratoriet har funnits sedan 1998 och är avgörande för företag – särskilt små och medelstora företag – och konsumenter runt om i världen, eftersom det gör det möjligt för dem att bedriva elektronisk handel och få tillgång till elektroniska tjänster på ett billigare och enklare sätt. Det är också viktigt för företag i utvecklingsländer för att expandera globalt. Den digitala handeln står redan för nästan en fjärdedel av den globala handeln och kommer att fortsätta att öka i betydelse. Kommissionen uppger att EU kommer att fortsätta att utveckla insatserna inom WTO för att skapa ett mer inkluderande, förutsägbart och regelbaserat globalt handelssystem som är anpassat till den digitala ekonomin, bl.a. genom att söka en långsiktig lösning för tullar på elektroniska överföringar.
- Nya regler för att underlätta och förenkla tjänstehandeln. Företagen kommer nu att omfattas av tydliga, förutsägbara och effektiva tillståndsförfaranden på fler än 71 marknader. Kommissionen anger att EU gått i bräschen för detta initiativ som kommer att stödja ekonomisk tillväxt i den största och snabbast växande sektorn i dagens ekonomi.
- En överenskommelse mellan 123 WTO-medlemmar för att underlätta investeringar och stödja utveckling. Det nya avtalet om underlättande av investeringar för utveckling syftar till att utnyttja de utländska direktinvesteringarnas ekonomiska potential att främja utvecklingen i fattigare länder. Nästa steg blir att införliva avtalet i WTO:s regelverk. Kommissionen uppger vidare att anslutningen av två nya medlemmar – Östtimor och Komoreerna – till WTO belyser det värde som länder runt om i världen fortfarande fäster vid ett gemensamt globalt regelverk för handel och investeringar. Ministrarna antog också ett beslut om att hjälpa de minst utvecklade länderna i deras strävan att nå en högre utvecklingsnivå. Förutom att stödja de minst utvecklade medlemmarna tog WTO-medlemmarna ett steg mot att förbättra ett tydligt och effektivt genomförande av särskild och differentierad behandling för alla utvecklingsländer på nyckelområdena för standarder för marknadstillträde.
- Framsteg när det gäller handelns bidrag till miljömässig hållbarhet, bl.a. arbetet med att motverka plastföroreningar, utfasning av fossila bränslen och främjande av den cirkulära ekonomin. Kommissionen var en av

ledarna för ett sammanträde i handelsministerkoalitionen för klimatfrågor, där man diskuterade strategier för att driva på utfasningen av fossila bränslen. Ministrar från 61 länder antog också frivilliga handelsrelaterade åtgärder för att hantera klimatkrisen.

- En reform av tvistlösningssystemet. WTO-medlemmarna bekräftade sitt åtagande att nå en överenskommelse om att före 2025 återupprätta ett fullt fungerande system för tvistlösning. Kommissionen uppger att EU konsekvent har uppmanat WTO-medlemmarna att göra framsteg när det gäller att reformera systemet för tvistlösning, vilket är avgörande för WTO:s övergripande legitimitet och för att stoppa urholkningen av handelsreglerna. Det är också avgörande för att skapa en stabil investerings- och exportmiljö för företag. En lösning måste dock fortfarande hittas i fråga om ett reformerat överklagandesystem.

Strategi för handelspartnerskap

Hösten 2022 lämnade kommissionen meddelandet Styrkan i handelspartnerskap – tillsammans för grön och rättvis ekonomisk tillväxt (COM(2022) 409). I meddelandet anförde kommissionen att EU är fast beslutet att se till att dess handelsavtal främjar hållbarhet, så att ekonomisk tillväxt går hand i hand med skyddet av mänskliga rättigheter, anständigt arbete, klimatet och miljön, i full överensstämmelse med unionens värderingar och prioriteringar. I det nuvarande geopolitiska sammanhanget, som kännetecknas av ökad instabilitet, måste EU öka sitt samarbete med tredjeländer som en pålitlig partner. EU:s handelspolitik utgör en stabil ram för samarbete med handelspartner i handelsrelaterade hållbarhetsfrågor. Denna strategi bygger på internationella arbets- och miljöregler genom strukturerade och öppna processer, med medverkan från civilsamhällets sida.

Kommissionen anförde vidare att översynen av handel och hållbar utveckling har visat att EU:s modell för handel och hållbar utveckling är sund, men man har också identifierat utrymme för förbättringar med sex politiska prioriteringar, som kan sammanfattas som att

- vara mer proaktiv i samarbetet med partner
- utöka den landsspecifika strategin
- integrera hållbarhet utöver kapitlet om handel och hållbar utveckling i handelsavtalen
- öka övervakningen av genomförandet av åtaganden om handel och hållbar utveckling
- stärka civilsamhällets roll
- förbättra verkställigheten genom handelssanktioner som en sista utväg.

Handelsrelationer med vissa länder och regioner

Som medlem i EU ingår Sverige i en tullunion med en gemensam tulltaxa och omfattas av EU:s gemensamma handelspolitik. Det innebär att kommissionen

för gemenskapens talan i handelsförhandlingar, vilket sker i samarbete med medlemsstaterna. Den gemensamma handelspolitiken avser dels reglerna för handel inom EU (den inre marknaden), dels EU:s yttre handelspolitik (den gemensamma handelspolitiken mot länder utanför unionen). EU:s yttre handelspolitik omfattar bl.a. gemensamma handelsavtal med tredjeländer och gemensamma förhandlingspositioner i sådana internationella organisationer som WTO. Kommissionen för EU:s talan både i WTO och i andra handelspolitiska förhandlingar.

På kommissionens webbplats finns information om EU:s pågående handels- och investeringsavtalsförhandlingar. EU förhandlar just nu om flera bilaterala och plurilaterala avtal. Bland pågående och nyligen avslutade förhandlingar kan nämnas Chile, Kina, Indonesien, Vietnam, Nya Zeeland, Australien, Singapore, Mexiko, Mercosur (Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay), Japan, Storbritannien och Kanada. Under 2021 enades även EU och Indien om att återuppta de förhandlingar om ett frihandelsavtal som avbrutits 2013 och inleda parallella separata förhandlingar om ett investeringsskyddsavtal och ett avtal om geografiska ursprungsbeteckningar. EU har därutöver förhandlat om ett antal s.k. ekonomiska partnerskapsavtal med olika länder i Afrika.

Handelsrelaterade sanktioner mot Ryssland

EU:s sanktioner mot Ryssland innehåller import- och exportrestriktioner mot varor och tjänster inom ett antal ekonomiska sektorer med fokus på bl.a. högteknologi och energi. Sanktionerna är ett av de främsta verktygen för att motverka Ryssland och stödja Ukraina genom att begränsa den ryska statens inkomster och krigsförmåga. Sanktionerna innehåller omfattande restriktioner inom finanssektorn samt ett antal förbud, bl.a. har luftrummet stängts för tillträde av ryska flygplan och hamnar för anlop av ryska fartyg. Ett antal ryska medieföretag är också föremål för sanktioner. Det har även införts krav på företag i EU att vid export av vissa varor till tredjeland kontraktsmässigt föreskriva att vidareexport till Ryssland är förbjuden.

I december 2024 antog EU ett 15:e sanktionspaket med anledning av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Det nya sanktionspaketet innehåller ytterligare åtgärder mot den s.k. skuggflottan, kringgående av sanktioner och tredjelands stöd till Ryssland.

Handelsrelationen med Ukraina

Den 24 maj 2022 beslutade EU att tillfälligt upphäva alla import- och antidumpningstullar gentemot Ukraina under ett år, fr.o.m. den 4 juni 2022 t.o.m. den 5 juni 2023. EU har därefter förlängt de tillfälligt upphävda import- och antidumpningstullarna gentemot Ukraina t.o.m. den 5 juni 2025. Förordningen innebär också att det ska gå snabbare att återinföra de upphävda tullarna om viss import från Ukraina påverkar unionsmarknaden negativt.

På nationell nivå antog regeringen i februari 2024 förordningen (2024:102) om särskilda exportkreditgarantier för Ukraina. De nya reglerna innebär att

exporterande företag kan ansöka om exportkreditgarantier hos Exportkreditnämnden (EKN). Garantierna ska avse export till Ukraina som kan bidra till Ukrainas utveckling och välfärd. Förordningen träder i kraft den 1 april 2024. Regeringen har även under 2024 öppnat ett handelssekreterarkontor i Kiev samt tillsatt en ny handelssekreterare i Ukraina. När det gäller återuppbyggnaden av Ukraina anför regeringen i strategin för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft att den har beslutat om en strategi för Sveriges uppbyggnads- och reformsamarbete med Ukraina (Strategi för Sveriges uppbyggnads- och reformsamarbete med Ukraina 2023–2027). I uppbyggnadsarbetet skapas samtidigt stora affärsmöjligheter. Att engagera hela den svenska resursbasen, genom Team Sweden-samarbetet, har enligt regeringen högsta prioritet. Detta ska underlättas med alla tillgängliga verktyg inklusive att samverka med det svenska näringslivet och lyfta fram svenska aktörers mervärde. Näringslivets engagemang utgör en nyckelkomponent i ansträngningarna att hjälpa Ukraina i uppbyggnadsarbetet. Business Sweden har fått ett uppdrag av regeringen att stötta med insatser på plats för de svenska företagens deltagande i Ukrainas uppbyggnad.

EU:s industriplan för den gröna given

EU:s industriplan för den gröna given (COM(2023) 62) presenterades i februari 2023 och syftar till att bidra till industrins omställning genom att stärka förutsättningarna för utveckling av nettonollteknik. Planen ska bl.a. bidra till kortare tillståndprocesser och kortare handläggningstider i ansökningsprocesser, öka infångningen av koldioxid genom s.k. CCS-teknik, säkerställa kompetensförsörjningen till industrin samt underlätta marknadsintroduktion av ny teknik. Målet med planen är att skapa bättre förutsättningar för att utöka EU:s tillverkningskapacitet av den nettonollteknik och de nettonollprodukter som behövs för att nå EU:s klimatmål.

I mars 2023 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om nettonollindustri (COM(2023) 161) som är en del av den gröna givens industriplan för nettonollåldern. Förordningen om nettonollindustrin syftar till att skala upp produktionskapaciteten av nyckeltekniker som är avgörande för att nå EU:s klimatmål om 55 procent minskade utsläpp av växthusgaser jämfört med utsläppsnivån 1990 och klimatneutralitet senast 2050, liksom att säkerställa ett motståndskraftigt energisystem och främja jobbskapande. Förslaget antogs inom EU våren 2024.

Förordning om ekonomiskt tvång

Inom EU antogs hösten 2023 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2675 av den 22 november 2023 om skydd av unionen och dess medlemsstater mot ekonomiskt tvång från tredjeländer. Förordningen innebär bl.a. att EU kan införa olika typer av åtgärder i de fall där ett tredjeland bedriver ekonomiskt tvång mot EU eller dess medlemsstater i syfte att påverka politiska beslut. Åtgärder som kan införas är t.ex. tullhöjningar, begränsningar av

offentlig upphandling samt inskränkningar i tjänstehandel och investeringsmöjligheter.

Handel med sälprodukter

Tillkännagivanden

Utskottet har i ett tidigare betänkande (bet. 2019/20:NU15) redogjort för bakgrunden till och innebörden av det förbud mot import och försäljning av sälprodukter inom EU som infördes 2009. För närvarande finns det två tillkännagivanden som rör ett upphävande av förbudet mot handel med sälprodukter och som inte har ansetts vara slutbehandlade.

Våren 2020 beslutade riksdagen på initiativ av utskottet om ett tillkännagivande om handel med sälprodukter (bet. 2019/20:NU15, rskr. 2019/20:222). Enligt tillkännagivandet ska regeringen ta fram en strategi för att dels söka ett undantag från försäljningsförbudet, dels väcka och driva frågan om att upphäva förbudet mot handel med sälprodukter. Företrädare för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet förordade att det inte skulle göras något tillkännagivande. I regeringens skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 uppger regeringen att avsikten är att lyfta upp frågan vid lämpliga och ändamålsenliga tillfällen inom ramen för EU-arbetet, vilket bl.a. skedde under rådsmötet för jordbruk och fiske den 17 mars 2022. Regeringen anför vidare att det av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1007/2009 om handel med sälprodukter framgår att medlemsstaterna vart fjärde år ska överlämna en rapport till kommissionen om de åtgärder som har vidtagits för att genomföra förordningen. Den senaste rapporteringsperioden löpte ut den 31 december 2022 och rapporterades den 26 januari 2023. Jordbruksverket är ansvarigt för Sveriges rapportering och har tagit upp frågan om att häva förbudet. Kommissionen ska sedan, inom tolv månader från utgången av varje rapporteringsperiod, överlämna en samlad rapport om genomförandet av förordningen till Europaparlamentet och rådet. Även i hanteringen av kommissionens samlade rapport kommer det att finnas möjlighet att ta upp frågan om att häva förbudet. Regeringen uppger i skrivelsen att tillkännagivandet ännu inte är slutbehandlat. Utskottet hade inga invändningar mot regeringens bedömning (yttr. 2022/23:NU3y, bet. 2023/24:KU21).

Våren 2024 beslutade riksdagen på förslag av utskottet om ännu ett tillkännagivande om handel med sälprodukter (bet. 2023/24:NU12, rskr. 2023/24:153). Enligt utskottet bör regeringen driva frågan om att få undantag från eller helt häva förbudet för handel med sälprodukter. Utskottet anförde att även om det tidigare tillkännagivandet inte är slutbehandlat anser utskottet att ett nytt tillkännagivande under innevarande valperiod är motiverat för att tydliggöra att riksdagen prioriterar denna fråga. Företrädare för Vänsterpartiet och Miljöpartiet i utskottet framförde i en reservation att riksdagen inte borde göra något tillkännagivande.

Översyn av reglerna om handel med sälprodukter

Kommissionen har under 2024 genomfört ett samråd för att utvärdera de nuvarande reglerna om handel med sälprodukter. Utgångspunkten för den kommande utvärderingen är om reglerna fortfarande är ändamålsenliga, särskilt när det gäller effekterna för samhället, ekonomin och sälpopulationen. Samrådet avslutades i augusti 2024 och arbete pågår för närvarande på EU-nivå.

Förslag till ny förordning om EU:s allmänna preferenssystem

Kommissionen har presenterat ett utkast till ny förordning för tullsänkningar (preferenser) för utvecklingsländer (Generalised System of Preferences, GSP, det allmänna preferenssystemet). Den nu gällande rådsförordningen skulle upphöra att gälla senast den 31 december 2023. Rådet och Europaparlamentet har därför undertecknat en ändring av den befintliga GSP-förordningen för att förlänga systemet för perioden 2024–2027. Denna förlängning garanterar att förmånsländerna inom det allmänna preferenssystemet kommer att fortsätta att få tullförmåner under perioden 2024–2027.

Kommissionens förslag till ny förordning utgår från det nu gällande GSP-systemet. Systemet erbjuder olika typer av tullsänkning beroende på utvecklingsnivå. De minst utvecklade länderna erbjuds, liksom tidigare, tullfrihet för samtliga varor utom vapen (den s.k. Allt utom vapen-ordningen). De flesta utvecklingsländer omfattas av bassystemet för GSP, som innehåller tullfrihet men för vissa produkter endast erbjuder tullsänkningar. Utvecklingsländer som ratificerat och effektivt följer sina åtaganden under vissa internationella konventioner på områdena arbetsrätt, mänskliga rättigheter, miljö och god samhällsstyrning kan erbjudas utökad tullfrihet genom delsystemet GSP plus.

Förhandlingar om förslagets innehåll pågår för närvarande på EU-nivå.

Gränsjusteringsmekanism för koldioxid

Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en mekanism för koldioxidjustering vid gränsen (CBAM-förordningen) trädde i kraft den 17 maj 2023 och började i vissa delar tillämpas den 1 oktober 2023. Förordningen innebär att importörer av vissa varor som importeras till Europeiska unionen är skyldiga att fr.o.m. den 1 januari 2026 deklarerar inbäddade utsläpp av växthusgaser i varorna och köpa certifikat som motsvarar de inbäddade utsläppen. Redan sedan den 1 oktober 2023 är importörer skyldiga att rapportera inbäddade utsläpp i importerade varor som omfattas av förordningen, dock utan någon skyldighet att köpa och lämna över certifikat motsvarande utsläppen. Förordningen är direkt tillämplig i Sverige, men för att den ska kunna tillämpas på ett ändamålsenligt sätt behövs kompletterande nationella bestämmelser. Regeringen lämnade därför under våren 2024 ett lagförslag till riksdagen där bl.a. frågor om behörig myndighet, beslut om godkännande respektive återkallelse av status som CBAM-deklarant och ackreditering

behandlades (prop. 2023/24:77). Riksdagen biföll regeringens proposition och lagen trädde i kraft den 1 juli 2024 (bet. 2023/24:SkU22, rskr. 2023/24:210).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden som rör internationell handel, senast våren 2024 (bet. 2023/24:NU13, rskr. 2023/24:153). Flera av dessa yrkanden är lika eller identiska med de som är aktuella i detta avsnitt och rör övergripande frågor om internationell handel, nya frihandelsavtal, krav i handelsavtal, reformering av WTO, klimattullar och handel med gröna varor och tjänster. Utskottet hänvisade främst till den förda politiken och pågående arbete. Företrädare i utskottet för Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet framförde sin syn i olika reservationer. Som redovisats tillstyrkte utskottet i det nämnda betänkandet motionsyrkanden om handel med sälprodukter och förordade att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande i enlighet med det som anfördes i yrkandena. Företrädare för Vänsterpartiet och Miljöpartiet i utskottet ansåg att utskottet inte borde tillstyrka yrkandena och förorda något tillkännagivande.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Övergripande om internationell handel
- Reformering av WTO
- Fler frihandelsavtal
- Utformning av handelsavtal
- Handelsrelationer med vissa länder och regioner
- Handel med klimatsmarta varor och tjänster
- Handel med sälprodukter
- Gränsjusteringsmekanism för koldioxid

Övergripande om internationell handel

I några olika motionsyrkanden förordas tillkännagivanden om hur den svenska handelspolitiken bör inriktas och hur regeringen bör agera i förhållande till den föreslagna inriktningen. De handlar t.ex. om att handelspolitiken bör inriktas så att den driver den gröna omställningen och tar hänsyn till mänskliga rättigheter, arbetstagares rättigheter eller djurvälstånd samt att regeringen ska verka för en sund global konkurrens och motverka protektionism. Mot bakgrund av dessa yrkanden vill utskottet framhålla följande. Målet för utrikeshandeln och export- och investeringsfrämjandet sedan 2022 är en fri, hållbar och regelbaserad internationell handel, en välfungerande inre marknad, växande export och internationella investeringar i Sverige. En handelspolitik som bedrivs utifrån detta mål ger enligt utskottets uppfattning goda förutsättningar för en stark

ekonomi, ökad välfärd och stärkt konkurrenskraft. Efter några decennier av ett relativt gynnsamt internationellt klimat råder nu hårdnande konkurrens med ökande geopolitisk rivalitet. Många länder för en mer aktiv industripolitik med nya handelshinder, exportrestriktioner och andra initiativ, ofta med ekonomisk säkerhet som förklaring men protektionism som underliggande motiv. Utskottet vill understryka att ett välfungerande internationellt handelssystem har stor betydelse för att företag ska kunna förlita sig på tillgång till insatsvaror och för att länder ska kunna upprätthålla livsmedelsförsörjning och hållbara och motståndskraftiga hälsosystem.

Sedan länge finns ett brett stöd i riksdagen för uppfattningen att frihandel i grunden är något positivt och därmed en viktig princip att värna. Utskottet har många gånger, senast våren 2024 (bet. 2023/24:NU13), uttalat uppfattningen att Sverige även fortsättningsvis bör vara en tydlig röst inom EU och internationella forum som WTO för en öppen och fri handel och för att motverka protektionistiska tendenser. Utskottet står fast vid denna uppfattning och anser att den blir allt viktigare i takt med att protektionismen ökar. Frihandel kan vara en stark välståndsskapande kraft såväl för världens fattigaste länder som för de mer utvecklade länderna. Att värna principen om frihandel är därför både ett globalt och ett svenskt intresse. Utskottet är således av uppfattningen att ett multilateralt regelbaserat handelssystem, genom främst WTO, skapar förutsättningar för förutsägbarhet och lika och rättvisa villkor för alla länder. För att stärka frihandeln och utveckla regelverk och avtal är det enligt utskottet viktigt att Sverige verkar för att försvara det multilateral handelssystemet samt värnar och utvecklar WTO och dess regelverk. Det är enligt utskottets uppfattning också angeläget att tongivande ekonomier följer de gemensamma reglerna i WTO.

Vidare ser utskottet positivt på regeringens arbete med handel och hållbar utveckling i enlighet med det som anförs i regeringens strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft, men även inom ramen för arbetet med Agenda 2030. För att minska fattigdom och för att länder ska kunna nå de globala målen för hållbar utveckling behövs mer handel, ökade privata investeringar samt bättre fungerande inhemsk resursmobilisering. Att stimulera ekonomisk tillväxt och handel i Sveriges partnerländer är därmed enligt utskottet en betydande del i arbetet mot minskad fattigdom.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Reformering av WTO

Utskottet är av uppfattningen att ett starkt WTO skapar förutsägbarhet och lika villkor för alla länder. I ett par motioner föreslås att riksdagen ska understryka vikten av multilaterala samarbeten och att WTO ska utvecklas och stärkas på flera plan. Utskottet delar motionärernas syn på att WTO är en grundläggande och för Sverige viktig institution. För att stärka frihandel och utveckla regelverk och avtal är det därför enligt utskottets uppfattning viktigt att Sverige verkar för att försvara det multilateral handelssystemet och värnar WTO och

dess regelverk. En del i detta är att WTO reformeras och utvecklas så att organisationen fungerar på ett ändamålsenligt sätt. Utskottet ser dock inte att riksdagen behöver göra några tillkännagivanden om att WTO ska reformeras.

Utskottet kan utöver detta konstatera att Sverige och EU ville se att WTO:s ministerkonferens 2024 beslutade om fortsatt tullfrihet på handel med e-tjänster, ett förbud mot skadliga fiskesubventioner och att WTO:s tvistlösningssystem kommer på plats igen. Som redovisats nådde EU framgång när det gällde t.ex. handel med e-tjänster och att WTO-medlemmarna kunde enas om att återupprätta ett fungerande tvistlösningssystem.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Fler frihandelsavtal

Svenska företag är beroende av breda handelslösningar och tillgång till utländska marknader, både för import och för export. Handel är därför mycket viktigt för en liten och öppen ekonomi som den svenska. Ökad handel är dessutom centralt för att lyfta människor ur fattigdom och för att klara den gröna omställningen. I ett läge med geopolitiska spänningar, ökad protektionism och tilltagande handelskonflikter är det viktigare än någonsin att Sverige är en tydlig röst för frihandel såväl inom EU som globalt. I ett par motioner föreslås att riksdagen ska göra tillkännagivanden om att regeringen bör verka för att fler frihandelsavtal ska komma till stånd och att pågående förhandlingar om sådana avtal ska slutföras. Även om det bland utskottets ledamöter finns olika uppfattningar om hur sådana avtal bör utformas kan utskottet konstatera att både kommissionen och regeringen i olika handelspolitiska strategier har lyft fram vikten av att fler frihandelsavtal kommer till stånd. I regeringens strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft framförs även att regeringens ambition är att EU ska förhandla fram nya frihandelsavtal, inte minst med strategiska partnerländer men också med utvecklingsländer och att det ska säkerställas att redan ingångna frihandelsavtal ratificeras och genomförs. Utskottet ser därmed inte nödvändigheten i att förorda ett tillkännagivande så som föreslås i motionerna.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Utformning av handelsavtal

Den globala frihandeln måste försvaras och det är viktigt att handeln med länder utanför EU kan bedrivas på öppna och likvärdiga villkor och på ett hållbart sätt. Utskottet vill understryka vikten av att den fria handeln är hållbar och i linje med Parisavtalet. Till exempel bör standarder utvecklas för att stödja genomförandet av avtalet och även Agenda 2030. Det är också viktigt att de handelsavtal som EU förhandlar fram innehåller ambitiösa hållbarhetskapitel. Handelsavtal ska också respektera demokratiskt fattade beslut och främja skydd av arbetstagares rättigheter. Utskottet kan konstatera att denna linje framförs av kommissionen i meddelandet Styrkan i handelspartnerskap – tillsammans för grön och rättvis ekonomisk tillväxt (COM(2022) 409) från

hösten 2022. I meddelandet framförs bl.a. att handelsavtal ska främja hållbarhet så att ekonomisk tillväxt går hand i hand med skyddet av mänskliga rättigheter, anständigt arbete, klimatet och miljön. Kommissionen anför också att EU:s handelspolitik ska både vara en stabil ram för samarbete med handelspartner i handelsrelaterade hållbarhetsfrågor och prioritera marknadstillträde för miljövänliga varor och tjänster, särskilt på området förnybar energi och energieffektivitet. Det kan ske t.ex. genom att man tar itu med tariffära och icke-tariffära handelshinder samt förbättrar tillgången till och ökar investeringar i råvaror och varor som behövs för den gröna omställningen.

Utskottet ser därmed ingen anledning för riksdagen att uttala sig i olika frågor om hur EU:s handelsavtal bör utformas, vilket efterfrågas i flera motioner. I en av dessa motioner framställs även ett förslag om att EU:s handelsavtal ska omarbetas för att främja en hållbar utveckling i utvecklingsländer. Förslaget rör såväl olika aspekter på hållbarhet, t.ex. miljö, arbetsvillkor och lokal utveckling, som råvaruförsörjning. Att riksdagen ska uppmana regeringen att verka för att redan ingångna handelsavtal ska omförhandlas med denna riktning är inget som utskottet är villigt att förorda.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Handelsrelationer med vissa länder och regioner

För att stärka tillväxten och motståndskraften i EU:s ekonomier, inte minst den svenska, behövs mer internationell handel och mer samverkan med omvärlden. Öppna, starka och hållbara handelsförbindelser med andra länder och regioner är enligt utskottets uppfattning därför av stor vikt. I ljuset av pandemin och Rysslands pågående invasionskrig i Ukraina är detta än mer angeläget.

I en motion förordas ett tillkännagivande om ett fortsatt starkt stöd till Ukraina i ljuset av Rysslands folkrättsvidriga angreppskrig. Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna i detta avseende men anser att ett tillkännagivande från riksdagen inte är nödvändigt. Utskottet kan konstatera att EU inom handelsområdet har infört såväl omfattande sanktioner mot Ryssland som handelsrelaterade lättnader gentemot Ukraina med tillfälligt upphävda import- och antidumpningstullar. Utskottet kan även konstatera att Sverige på nationell nivå den 1 april 2024 gjorde det förmånligare att exportera till Ukraina eftersom exporterande företag sedan dess kan ansöka om exportkreditgarantier hos Exportkreditnämnden (EKN) som ska avse export som kan bidra till Ukrainas utveckling och välfärd. Utskottet noterar även att Sverige under 2024 öppnade ett handelssekreterarkontor i Kiev och tillsatte en ny handelssekreterare i Ukraina.

I övriga motioner som behandlas i detta avsnitt begärs tillkännagivanden som rör handelsrelationerna till vissa andra länder och regioner. Motionerna handlar bl.a. om USA, Kina, Taiwan, Mercosur, Indien, Albanien och länder i Stillahavsregionen. Utskottet utgår på ett övergripande plan från att regeringen avser att verka för goda handelsförbindelser med andra länder och regioner

och arbetar för att nya frihandelsavtal ingås av EU med såväl strategiska partnerländer som utvecklingsländer. Samtidigt behöver EU arbeta för att redan ingångna frihandelsavtal ratificeras och genomförs. Det är också av vikt att EU:s frihandelsavtal ska vara ambitiösa i fråga om marknadstillträde i bred bemärkelse och särskilt för produkter med låg klimatpåverkan och positiva aspekter för hållbar utveckling.

När det närmare gäller EU:s handelsrelationer med USA delar utskottet motionärernas uppfattning att USA är en viktig partner för Sverige och att handelsrelationerna mellan länderna har stor betydelse för svensk ekonomi. Utskottet noterar att EU:s handelsrelationer med USA under ett antal år utvecklats och att ett bilateralt handels- och tekniskråd har inrättats. Syftet med rådet är att fördjupa och bredda den transatlantiska handels- och investeringsrelationen, undvika nya handelshinder och samarbeta om nya standarder där det är möjligt.

I fråga om handelsrelationen med Storbritannien har utskottet vid flera tillfällen framhållit att landets utträde ur EU är en stor förlust för unionen och oundvikligen innebär en försämring för svenska företag jämfört med om Storbritannien hade fortsatt vara en del av den inre marknaden. Utskottet vidhåller denna uppfattning samtidigt som fokus framöver givetvis bör vara att utveckla en så bra handelsrelation mellan Storbritannien och EU som möjligt. Det är därför positivt att det sedan några år finns ett handelsavtal på plats som innebär en bättre förutsägbarhet för svenska medborgare och företag och ger förutsättningar för att bygga en god handelsrelation mellan parterna i framtiden än vad som hade varit fallet utan ett avtal.

Som nämnts tas handelsrelationen med Kina upp i en motion. Utskottet kan konstatera att EU inte har något frihandelsavtal med Kina och att handeln därmed regleras av WTO:s regelverk. I december 2020 enades dock EU och Kina om en principiell överenskommelse om att teckna ett övergripande investeringsavtal. Något avtal har dock ännu inte kommit till stånd. Utskottet vill understryka vikten av att EU gör ansträngningar för att påverka Kina i riktning mot ökad öppenhet, regelbaserade marknadsvillkor, hållbar utveckling och en ökad respekt för mänskliga rättigheter.

I några motioner förordas tillkännagivanden om att regeringen ska verka för att EU ingår olika typer av handelsfrämjande avtal med Taiwan. Utskottet kan konstatera att såväl Sverige som EU har goda förbindelser med Taiwan på många områden och delar en gemensam övertygelse om demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Utbyten med Taiwan finns inom områden såsom mänskliga rättigheter, handel, klimatfrågor och innovationer.

I övrigt vill utskottet framhålla att EU stärkt handelsrelationerna med bl.a. Mercosur, Japan, Sydkorea, Singapore, Vietnam och Nya Zeeland där olika former av handelsavtal förhandlats fram. Men även andra stora potentiella exportmarknader där förhandlingar om frihandelsavtal pågår bör uppmärksammas, däribland Australien, Indien, Indonesien och Thailand, liksom länder där förhandlingar kan komma att initieras eller återupptas, som exempelvis Filippinerna och Malaysia.

Sammanfattningsvis vill utskottet framföra att det utgår från att regeringen verkar för att såväl Sverige som EU har goda handelsförbindelser med andra länder och regioner. Utskottet har därmed inte någon avsikt att förorda att riksdagen gör några uttalanden om handelsrelationerna med de länder och regioner som pekas ut i de aktuella motionerna.

Med detta avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Handel med klimatsmarta varor och tjänster

När det gäller gynnsammare förutsättningar för internationell handel med klimatsmarta varor och tjänster, vilket det enligt ett par motioner finns ett ökat behov av, vill utskottet först framhålla att klimatomställningen skapar nya exportmöjligheter, nya marknader och incitament för innovation. Sverige har enligt utskottets uppfattning en stor potential att bidra till de globala utsläppsminskningarna genom export av såväl grön innovativ teknik som varor som produceras med lägre klimatpåverkan än i omvärlden. Utskottet vill exempelvis framhålla att det på EU-nivå under de senaste åren skapats bättre förutsättningar för handel med klimatsmarta produkter. Detta framgår exempelvis av meddelandet En industriplan i den gröna given för nettonollåldern (COM(2023) 62) som kommissionen presenterade våren 2023. En utgångspunkt för denna plan är behovet av att massivt öka den tekniska utvecklingen samt tillverkningen och användningen av klimatsmarta produkter. Kommissionen anför i meddelandet bl.a. att öppen handel är en viktig del av strategin för att bevara EU:s ledande ställning inom nettonollteknik och håller den inre marknaden kopplad till tillväxtregioner utanför Europa, samtidigt som tillgången till de insatsvaror som är avgörande för att klara den gröna omställningen ökar. Med utgångspunkt i meddelandet tog kommissionen våren 2023 fram ett förslag förordning om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknikprodukter, rättsakten om nettonollindustrin (COM(2023) 161). Förordningen antogs inom EU våren 2024 och syftar bl.a. till att minska handelshinder och förenkla regler för hållbara produkter.

Utöver att Sverige behöver ta till vara de förbättrade förutsättningarna för export av klimatsmarta varor och tjänster behöver handelshinder minskas, t.ex. genom gröna och digitala standarder, samt genom att WTO:s regelverk och EU:s frihandelsavtal är ambitiösa när det gäller klimat- och hållbarhetsaspekter.

I sammanhanget vill utskottet även lyfta fram EU:s system med unilaterala handelspreferenser inom ramen för det allmänna preferenssystemet (GSP plus). Detta är ett handelspolitiskt instrument för att främja miljö, klimat och hållbarhetsfrågor i utvecklingsländer som kan beviljas förmånliga handelslättnader vid export till EU under förutsättning att de ratificerar och genomför de grundläggande konventionerna för bl.a. hållbar utveckling. Genom en större export till EU skapas ökade förutsättningar för utvecklingsländerna att nå miljö- och klimatmål.

Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Handel med sälprodukter

År 2009 infördes ett förbud mot handel med sälprodukter inom EU. Genom ett undantag kunde Sverige dock fortsätta att sälja sälprodukter från skyddsjakten inom EU. Det svenska undantaget avskaffades i oktober 2015 eftersom det enligt WTO:s tvistlösningsorgan ansågs strida mot WTO-rätten. Av den nu gällande förordningen om handel med sälprodukter framgår att handeln inom EU är mycket strikt reglerad och begränsad till ett fåtal som har rätt att sälja dessa produkter. I några olika motioner anförs att riksdagen bör uppmana regeringen att verka för att förbudet mot handel med sälprodukter upphävs. Utskottet vill med anledning av dessa motionsförslag påminna om att riksdagen såväl våren 2020 som våren 2024 riktade tillkännagivanden till regeringen med innehåll som liknar det som efterfrågas i de aktuella motionerna. Dessa tillkännagivanden har redogjorts för i det föregående och utskottet kan konstatera att de ännu inte anses vara slutbehandlade. Utskottet kan även konstatera att regeringen uppgett att den avser att fortsätta driva frågan om att förbudet ska upphävas samt att kommissionen inlett en översyn av dessa regler för att se om de är ändamålsenliga. Utskottet ser därmed inte att det är nödvändigt att riksdagen ånyo tar något initiativ i frågan, utan utgår från att regeringen agerar i enlighet med det som riksdagen tidigare uttalat.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Gränsjusteringsmekanism för koldioxid

I ett motionsyrkande förordas att Sverige ska vara pådrivande för att EU ska införa klimattullar. När det gäller en mekanism för koldioxidjustering vid EU:s gräns (s.k. klimattullar) kan utskottet konstatera att en EU-förordning på området trädde i kraft under våren 2023. Detta har redogjorts för i det föregående. Förordningen innebär att importörer av vissa varor som importeras till Europeiska unionen är skyldiga att fr.o.m. den 1 januari 2026 deklarerar inbäddade utsläpp av växthusgaser i varorna och köpa certifikat som motsvarar de inbäddade utsläppen. Utskottet kan även konstatera att riksdagen våren 2024 antog regeringens förslag till kompletterande nationella bestämmelser för att förordningen ska kunna tillämpas på ett ändamålsenligt sätt. Utskottet ser därmed inget behov av ett tillkännagivande så som motionärerna begär.

Motionsyrkandet avstyrks därmed.

EU:s inre marknad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om den inre marknadens funktion, den fria rörligheten för vissa varor och tjänster och handel över gränserna i Norden. Utskottet hänvisar främst till den förda politiken och pågående arbete.

Jämför reservation 17 (S), 18 (SD), 19 (C), 20 (SD), 21 (C), 22 (SD) och 23 (C).

Motionerna

Övergripande om den inre marknadens funktion

I kommittémotion 2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 33 anfördes att Sverige bör verka för att utveckla och fördjupa EU:s inre marknad. I yrkande 34 anfördes även att Sverige bör verka för att varje medlemsstat inrättar ett kontor som arbetar för att identifiera problem och ge förslag på lösningar för att åtgärda hinder på den inre marknaden.

Tobias Andersson m.fl. (SD) framhåller i kommittémotion 2024/25:1466 yrkande 3 bl.a. att synergieffekterna av en strömlinjeformad marknad alltid ska vägas mot riskerna med en alltför byråkratiserad inre marknad. Motionärerna motsätter sig även de marknads- och handelsfientliga tendenser som de anser har blossat upp inom EU på senare tid.

Sverige bör verka för att EU diversifierar sina handelskedjor genom att säkra utbud från flera aktörer, särskilt när det gäller kritiska råvaror. Det framför Kerstin Lundgren m.fl. (C) i kommittémotion 2024/25:3162 yrkande 30.

Frågor om den fria rörligheten för vissa varor och tjänster

I kommittémotion 2024/25:1463 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås att regeringen ska verka för att avskaffa EU:s exportförbud av svenskt snus.

Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) förordar i kommittémotion 2024/25:2467 yrkande 25 att riksdagen gör ett tillkännagivande om att EU:s inre marknad bör öppnas ytterligare, särskilt gäller det att inrätta en digital inre marknad, med stark nätneutralitet.

I kommittémotion 2024/25:2519 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 16 begärs ett tillkännagivande om att det om nödvändigt bör ställas hårdare krav på e-handelsplattformar för att de ska ta ansvar för att de produkter som importeras till EU:s inre marknad bl.a. ska följa EU:s kemikalie- och säkerhetskrav.

Jonny Cato m.fl. (C) anför i kommittémotion 2024/25:2948 yrkande 8 att Sverige bör verka för att principen om ömsesidigt erkännande tillämpas fullt

ut på tjänstesektorn inom EU. Därigenom kan fler begränsningar av yrkestjänster avskaffas.

Handel över gränserna inom Norden

I kommittémotion 2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 23 förordas ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda hur Sverige kan identifiera och undanröja gränshinderproblem i Norden. I motionen anförts att pandemin har gjort det extra viktigt att verka för att överbrygga gränshinder mellan de nordiska länderna för att möjliggöra en utökad handel länderna emellan.

Av kommittémotion 2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) framgår att det bör finnas en ambition att i Norden samverka om regelfrågor för att undvika att nya gränshinder för handel inom Norden skapas. Ett tillkännagivande om detta begärs i yrkande 11.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens inriktning för politiken som rör EU:s inre marknad

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 24) uppger regeringen att den avser att verka för en fördjupning och utveckling av den inre marknaden för att säkerställa fria handelsflöden för svenska företag, motverka fragmentering och arbeta för ökad harmonisering av gemensamma regelverk. Vidare framförs att tjänstehandeln bör ges särskilt fokus och att EU:s kapitalmarknader bör stärkas. Det är även viktigt att värna den inre marknadens grundvillkor genom att upprätthålla en effektiv konkurrens och en jämn spelplan och motverka åtgärder som kan försvaga den inre marknaden, såsom produktionsmål och ökade nivåer av statligt stöd. Regeringen anför också att det är centralt att EU snarast möjligt återgår till en restriktiv hållning och tillämpning av de gemensamma statsstödsreglerna. Omfattande industristöd och särregler har motiverats av tredjeländers statsstöd, men följden har också blivit att marknader snedvridits och sektorer blivit beroende av icke marknadsdrivna resursflöden. Följden har också blivit att det offentliga tagit en omfattande riskbörda. Det är därför viktigt att kommissionen vidtar åtgärder för att hantera sådana risker och genomför noggranna konsekvensanalyser i samband med att lagstiftningsförslag tas fram.

Regeringen anser att det är viktigt att den inre marknaden blir ett högt prioriterat område under EU-mandatperioden 2024–2029 samt att strategin för långsiktig konkurrenskraft och produktivitet efterlevs. Det är mycket angeläget att stärka EU:s konkurrenskraft, tillgång till privat kapital och den inre marknaden för att minska tillväxt- och innovationsklyftan mellan Europa och dess globala konkurrenter.

En välfungerande marknadskontroll är viktig för att säkerställa en effektiv kontroll av produkter som inte uppfyller gällande krav. Den nationella strategin för marknadskontroll utgör en central del i det arbetet.

Delmål i strategin för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft

I november 2023 beslutade regeringen om en ny utrikeshandelsstrategi – Strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft (UD2023/01758). Som redovisats i det föregående innehåller strategin tre övergripande mål samt ett antal delmål som kommer att följas upp under de kommande åren. Flera av delmålen rör EU:s inre marknad och bland dessa kan följande nämnas:

- EU:s långsiktiga konkurrenskraft ska stärkas och den inre marknaden fördjupas. EU ska göra ett fömyat politiskt åtagande med en långsiktig vision för den inre marknaden som en stark och uthållig motor för jobb, företagande och hållbar tillväxt de kommande tio åren.
- Gemensamma regler på den inre marknaden ska respekteras, den fria rörligheten för tjänster och kapital ska underlättas och antalet handels hinder ska minska, bl.a. på e-handelsområdet.
- Regler ska förenklas och administrativa kostnader ska minska, både inom Sverige och på EU-nivå.
- Ett effektivt genomförande av EU:s gröna giv ska bidra till att stärka EU:s konkurrenskraft.
- Norden ska avskaffa återstående gränshinder och förverkliga visionen om att vara världens mest hållbara och integrerade region 2030.

Kommissionens meddelande Inre marknaden 30 år

Våren 2023 presenterade kommissionen meddelandet Inre marknaden 30 år (COM(2023) 162) med anledning av den inre marknadens 30-årsjubileum. Meddelandet är delvis tillbakablickande och innehåller en beskrivning av den inre marknaden, dess ekonomiska värde och dess viktigaste framgångar sedan 1993. Därutöver innehåller meddelandet en mer framåtblickande analys av några potentiella åtgärder för att ytterligare stärka den inre marknaden.

Kommissionen understryker att den inre marknaden är en grundläggande källa till såväl tillväxt som arbetstillfällen. Det beräknas att EU:s BNP är 9 procent större tack vare den inre marknaden och att upp till 56 miljoner arbetstillfällen i EU i dag är beroende av handeln på den inre marknaden. Vidare menar kommissionen att de senaste årens kriser ytterligare har visat vikten av den inre marknaden. När medlemsstaterna agerar individuellt genom att stänga sina gränser sätts hela den inre marknadens funktion under press. Covid-19-pandemin har dock visat att den inre marknaden – när medlemsstaterna agerar gemensamt – kan hjälpa till att hantera kriser och övervinna brister på nödvändiga varor och tjänster.

Kommissionen anför vidare att den inre marknaden också har en stor geopolitisk betydelse, både globalt och i närområdet. Kommissionen framhåller att den inre marknaden utgör en geopolitisk hävstång som stärker EU:s ställning i världen. Den inre marknaden är enligt kommissionen den ekonomiska ryggraden i EU:s internationella diplomati.

Den andra delen av meddelandet är framåtblickande och innehåller en analys från kommissionen av potentiella åtgärder för att ytterligare stärka den inre marknaden. Kommissionen fokuserar i detta avseende på två områden:

- att bättre tillämpa befintliga regler för den inre marknaden och undanröja hinder på medlemsstatsnivå
- att fortsätta att främja den gröna och digitala dimensionen av den inre marknaden.

Kommissionen poängterar att medlemsstaterna och kommissionen har ett gemensamt ansvar för att inre marknadsreglerna följs. I detta sammanhang lyfter kommissionen fram arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden (Single Market Enforcement Task-Force) som ett värdefullt samarbetsverktyg. Kommissionen betonar även vikten av problemlösningsnätverket Solvit och behovet av att medlemsstaterna säkerställer tillräckliga resurser för nätverket.

För att stärka den inre marknaden ytterligare avser kommissionen att inrätta en gemensam anmälningssfunktion (Single Notification Window) som ska underlätta anmälan av nationella regler till EU. I stället för att använda flera olika anmälningssystem ska medlemsstaterna kunna göra sina anmälningar på ett och samma ställe.

Kommissionen föreslår också att varje medlemsstat ska inrätta ett kontor för den inre marknaden (s.k. single market office) i den nationella förvaltningen. Ett sådant kontor bör ha ledarskap på hög nivå, lämpliga resurser samt ett stående uppdrag att proaktivt ta upp frågor och föreslå lösningar för att åtgärda hinder på den inre marknaden.

Ett område som kommissionen särskilt lyfter fram är handeln med tjänster. Tjänstesektorn motsvarar 70 procent av EU:s BNP och 73 procent av sysselsättningen. I meddelandet anförts att arbetet med att ta bort handelshinder bör fokusera på hinder i tjänstesektorer där det finns outnyttjad potential för gränsöverskridande handel, särskilt byggtjänster, detaljhandel, turism och affärstjänster. Kommissionen avser också att anpassa anmälningssystemet för tjänster och tillhandahålla mer riktad vägledning till medlemsstaterna om hur de ska tillämpa proportionalitetsprincipen när de anmäler nationella åtgärder. När det gäller erkännande av yrkeskvalifikationer avser kommissionen att tillsammans med medlemsstaterna utreda möjligheten att bredare utnyttja det europeiska yrkeskortet och användningen av gemensamma utbildningsprov (common training test).

Kommissionen franhåller även arbetet med den digitala omställningen inom EU. Särskilt lyfts genomförandet av rättsakterna om digitala tjänster och digitala marknader fram som ett viktigt verktyg för att reglera den inre marknaden. Vidare understryker kommissionen att unionen är i behov av tillgång till en stabil, snabb och säker elektronisk kommunikation och digital infrastruktur.

Kommissionen betonar vidare att den inre marknaden kommer att vara avgörande för EU:s gröna omställning och den cirkulära ekonomin. EU måste

behålla sitt ledarskap när det gäller grön teknik och sin konkurrensfördel i fråga om minskade koldioxidutsläpp för att skapa en ekonomi med nollutsläpp. Gemensamma EU-regler kommer att göra det lättare för företagen att anta den gröna omställningen. I detta avseende nämns bl.a. reglerna om ekodesign för hållbara produkter samt EU:s initiativ om digitala produktpass.

EU:s förordning om digitala tjänster

EU:s förordning om digitala tjänster (DSA) trädde i kraft den 16 november 2022 och tillämpas i sin helhet sedan den 17 februari 2024. Genom förordningen fastställs enhetliga regler för leverantörer av förmedlingstjänster, bl.a. onlineplattformar och onlinesökmotorer. Det övergripande syftet med förordningen är enligt artikel 1 att bidra till en korrekt fungerande inre marknad för förmedlingstjänster genom att fastställa harmoniserade regler för en säker, förutsebar och förtroendeskapande onlinemiljö som främjar innovation och i vilken de grundläggande rättigheterna i den Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan), bl.a. principen om konsumentskydd, skyddas på ett effektivt sätt.

I förordningen fastställs harmoniserade regler för tillhandahållandet av förmedlingstjänster på den inre marknaden. Särskilt fastställs

- en ram för ett villkorat undantag från ansvar för leverantörer av förmedlingstjänster
- regler om särskilda krav på tillbörlig aktsamhet som är skräddarsydda för specifika kategorier av leverantörer av förmedlingstjänster
- regler för genomförandet och kontrollen av efterlevnaden av förordningen, även när det gäller samarbete och samordning mellan behöriga myndigheter.

Förordningen tillämpas enligt förordningens artikel 2 på leverantörer av sådana förmedlingstjänster som erbjuds till tjänstemottagare, fysiska eller juridiska personer i en eller flera medlemsstater, oavsett var de leverantörer som tillhandahåller dessa förmedlingstjänster har sitt etableringsställe.

De förmedlingstjänster som omfattas av förordningen definieras i artikel 3 och kan exempelvis utgöra en infrastruktur för tredje parts innehåll, vara eller tjänst, t.ex. ett meddelande, en uppladdad video, ett blogginlägg eller en vara som bjuds ut till försäljning. Tjänstemottagare definieras i samma artikel som en fysisk eller juridisk person som använder en förmedlingstjänst, i synnerhet för att söka information eller göra den tillgänglig.

I förordningen stadgas vidare bl.a. en skyldighet att inrätta kontaktpunkter och införa mekanismer för anmälan av förekomst av olagliga varor och tjänster eller annat olagligt innehåll, transparenskrav och regler för skydd av minderåriga online. I Sverige kompletterades förordningen hösten 2024 med nationella bestämmelser om bl.a. tillsynsmyndigheters befogenheter, tillsynsåtgärder, domstolsprövning och sanktioner (prop. 2023/24:160, bet.

2024/25:NU7, rskr. 2024/25:20). De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 december 2024.

Formellt förfarande mot Temu enligt förordningen om digitala tjänster

Den 31 oktober 2024 meddelade kommissionen att den inleder ett s.k. formellt förfarande mot e-handelsplattformen Temu enligt förordningen om digitala tjänster. Avsikten är att bedöma om Temu kan ha brutit mot lagen om digitala tjänster på områden med anknytning till försäljning av olagliga produkter, tjänstens potentiellt beroendeframkallande utformning, de system som används för att rekommendera köp till användare samt forskares tillgång till data.

Mer specifikt kommer förfarandet att inriktas på följande områden:

- Temu har infört system för att begränsa försäljningen av produkter som inte uppfyller kraven i Europeiska unionen. Det gäller bland annat system som utformats för att begränsa återkomsten av tidigare avstängda oseriösa näringsidkare, som man vet tidigare har sålt produkter som inte uppfyller kraven, samt system för att begränsa återkomsten av varor som inte uppfyller kraven.
- De risker som är kopplade till tjänstens beroendeframkallande utformning, inbegripet spelliknande belöningsprogram, och de system som Temu har inrättat för att minska de risker som härrör från en sådan beroendeframkallande utformning, vilket kan få negativa konsekvenser för en persons fysiska och psykiska välbefinnande.
- Efterlevnaden av skyldigheterna enligt rättsakten om digitala tjänster i samband med hur Temu rekommenderar innehåll och produkter till användare. Detta inkluderar kravet att avslöja de viktigaste parametrarna som används i Temus rekommendationssystem och att ge användarna minst ett lättillgängligt alternativ som inte bygger på profilering.
- Efterlevnaden av skyldigheten enligt rättsakten om digitala tjänster att ge forskare tillgång till Temus allmänt tillgängliga data.
- Efter det formella inledandet av förfarandet kommer kommissionen att fortsätta att samla in bevis, t.ex. genom att skicka ytterligare begäranden om information till Temu eller tredje parter eller genomföra övervakningsåtgärder eller intervjuer.

När ett formellt förfarande inleds ger det kommissionen bl.a. befogenhet att vidta ytterligare verkställighetsåtgärder. Kommissionen har också befogenhet att godta Temus åtaganden att åtgärda de frågor som är föremål för förfarandet. Rättsakten om digitala tjänster innehåller ingen rättslig tidsfrist för att avsluta formella förfaranden och varaktigheten beror på flera faktorer, bl.a. ärendets komplexitet, i vilken utsträckning det berörda företaget samarbetar med kommissionen och utövandet av rätten till försvar.

Förordning om krissituationer och resiliens på den inre marknaden

Den 19 september 2022 presenterade kommissionen ett förslag till ett krisinstrument för den inre marknaden (COM(2022) 459). Förslaget består av tre delar: förslag till förordning om ett krisinstrument för den inre marknaden (krisinstrumentet), förslag till omnibusförordning och förslag till omnibusdirektiv. Syftet med förslaget om ett krisinstrument är att säkerställa den fria rörligheten av varor, tjänster och personer, inklusive arbetstagare, på den inre marknaden under en kris. Därutöver syftar förslaget till att garantera tillgången till varor och tjänster av strategisk betydelse vid en krissituation. En kris definieras i förslaget brett och tar sikte på oförutsedda händelser av olika slag. Förslagen till förordning och direktiv som inför ändringar i ett flertal separata rättsakter (omnibusförordningen och omnibusdirektivet) uppdaterar EU-lagstiftning på varuområdet för att anpassa den till en krissituation. Åtgärderna omfattar bl.a. snabbare processer för att godkänna krisrelevanta varor och att prioritera marknadskontrollen av dessa krisvaror.

I september 2024 antog rådet kommissionens förslag som kom att kallas rättsakten om krissituationer och resiliens på den inre marknaden.

EU:s förordning om kritiska råmaterial

I mars 2023 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om kritiska råmaterial (European Critical Raw Materials Act, CRMA). Förslagets övergripande målsättning är att säkerställa EU:s tillgång till säkra och hållbara försörjning av kritiska råmaterial, och förslaget syftar till att stärka de olika stegen längs hela värdekedjan, inklusive prospektering och kraftigt ökad återvinning. Förslaget innehåller åtgärder för att stärka EU:s tillgång till hållbart producerade råmaterial och sätter upp riktmärken för ökad kapacitet inom EU när det gäller utvinning, förädling, återvinning och diversifiering av import. Förslaget ska också förbättra EU:s förmåga att övervaka och minimera risker relaterade till hållbar försörjning av kritiska råmaterial och säkerställa den fria rörligheten av sådana råmaterial på den inre marknaden. Förordningen trädde i kraft våren 2024.

Gränshinder i handeln med nordiska länder

Gränshinderrådet har de nordiska regeringarnas uppdrag att bekämpa gränshinder som bromsar jobb och tillväxt i Norden. Gränshinderrådet utgörs av tio medlemmar. Samtliga länder samt Färöarna, Grönland och Åland kan utse en nationell medlem. Utöver de nationella medlemmarna ingår även Nordiska ministerrådets generalsekreterare i rådet, och en representant från Nordiska rådet erbjuds att delta i arbetet. Gränshinderrådet ska samarbeta med de aktörer som nationellt kan bidra till att få gränshinder lösta för individer och företag i Norden. Detta samarbete innefattar informationstjänsterna, ministrarna, nationella förvaltningar och myndigheter, parlamentariker med flera. Gränshinderrådet uppger att de prioriterar de viktigaste gränshindren och sedan försöker driva fram en lösning hos berörda departement. I oktober 2017 fick

Gränshinderrådet ett förstärkt mandat som bl.a. innebär att de nationella representanterna har fått större frihet att agera genom att t.ex. kalla till möten med berörda ministrar, arbetsmarknadens parter och andra aktörer som kan bidra till att lösa gränshindren. Gränshinderrådet lämnar en årlig rapport där det framgår vilka gränshinder som varit prioriterade och vilken status de har, t.ex. om de är borta, om det pågår ett arbete med att ta bort hindren eller om det inte är prioriterat vid berörda departement eller myndigheter.

I samband med Nordiska rådets årliga session i oktober 2024 i Reykjavík valdes ordförande för riksdagens delegation till Nordiska rådet Heléne Björklund (S) till president för Nordiska rådet 2025, och vice ordförande Maria Stockhaus (M) valdes till vice president. Vid sessionen presenterade de Sveriges presidentskapsprogram i Nordiska rådet 2025, då Sverige är ordförande för Nordiska rådet. I presidentskapsprogrammet framförs att målsättningen att Norden ska vara världens mest integrerade och hållbara region 2030 ska vara vägledande även fortsättningsvis. I programmet anförts vidare att den svenska delegationen vill att arbetet med att ta bort gränshinder och motverka att nya uppstår ska vara centralt, accelereras och sättas högst på dagordningen. Den lista som finns över återstående gränshinder visar att det är en bit kvar för att förverkliga Vision 2030. Av programmet framgår att Nordiska rådet ska driva på för att undanröja gränshinder, men att de enskilda ländernas beslutsfattare och myndigheter är avgörande för att genomföra de praktiska åtgärder som krävs för att riva hindren. Fri rörlighet och samarbete över landsgränserna är bärande element, och genom att länderna delar med sig av erfarenheter av reformer inom olika samhällsområden skapas nordisk nytta, står det i programmet.

I ett svar på en skriftlig fråga från Nordiska rådets gränshindergrupp hösten 2024 om det förebyggande arbetet mot gränshinder (fr. E13/2024) framförde Sveriges EU-minister Jessica Roswall som representant för de nordiska regeringarna bl.a. följande:

Vad gäller det nordiska samarbetet för enhetligt genomförande av EU-direktiv för att undvika att nya gränshinder uppstår finns ett väletablerat samarbete på många nivåer i huvudstäderna och på plats i Bryssel. Samtidigt kan det finnas ett mervärde av stärkt samarbete – både kring påverkansarbete i ett tidigt skede och kring implementering av lagstiftning beslutad på EU-nivå som berör för Norden centrala frågeställningar, inklusive med tydliga gränsoverskridande aspekter, där så är lämpligt. Det sker också ett gediget arbete i de olika nordiska ministerkonstellationerna inom deras respektive områden.

Exportförbudet för snus

Inom EU råder sedan 1992 ett förbud mot tobak för oralt bruk med undantag för tobaksprodukter som är avsedda att rökas eller tuggas. Eftersom svenskt snus varken röks eller tuggas råder försäljningsförbud. När Sverige blev medlem i EU 1995 beviljades landet ett permanent undantag från snusförbudet. Cigaretter och traditionella rökfria tobaksprodukter (inklusive vissa asiatiska och afrikanska varianter, tuggtobak och nässnus) kan dock säljas

lagligt inom unionen. EU:s nu gällande tobaksproduktdirektiv antogs 2014 (2014/40/EU). Av direktivet framgår att det svenska undantaget för snus finns kvar och att export- och försäljningsförbudet för svenskt snus till resten av EU kvarstår.

Statsrådet Johan Forssell svarade den 24 januari 2024 på en skriftlig fråga (fr. 2023/24:478) av Tobias Andersson (SD) som bl.a. gällde tillgången till den inre marknaden för vita tobaksfria nikotinpåsar. Statsrådet anförde bl.a. följande:

Regeringen följer och bevakar aktivt förslag och förhandlingar på internationell och EU-nivå som påverkar den fria rörligheten för det vita snuset och förutsättningarna för global handel med vitt snus. Den fria marknadens principer om fri rörlighet för produkter är ett kärnvärde för den svenska regeringen. Totalförbud för försäljning av vissa varor inskränker den fria rörligheten. Regeringen ser också med oro på att den fria rörligheten påverkas negativt när enskilda medlemsländer inför totalförbud. Samtidigt bör det råda stor frihet för enskilda medlemsländer att utforma sin folkhälsopolitik i enlighet med sina egna prioriteringar och preferenser. Det är särskilt angeläget att vidta åtgärder för att skydda barn och unga från nikotinets beroendeframkallande effekter. Regeringens utgångspunkt är att de åtgärder som vidtas bör vara proportionerliga och syfta till att skydda känsliga grupper som barn och unga.

Regeringen vill i detta sammanhang också framhålla aspekten att cigaretter och röktnobak utgör en relativt större hälsofara i förhållande till snus. Detta synsätt återspeglas i beskattningen av dessa produkter i Sverige, en diversifiering som regeringen har förstärkt ytterligare. Slutligen vill regeringen framföra att undantaget i anslutning till Sveriges EU-inträde, som tillåter försäljning av och reglering av innehållet i snus i Sverige, var en viktig del när Sverige blev medlem i EU. Regeringen värnar detta undantag.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden som rör EU:s inre marknad, senast våren 2024 (bet. 2023/24:NU13). Flera av dessa yrkanden är lika eller identiska med de som är aktuella i detta avsnitt. De rör dels frågor om den fria rörligheten för vissa varor, dels övriga frågor om den inre marknadens funktion. Utskottet hänvisade främst till den förda politiken och pågående arbete. Företrädare i utskottet för Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna och Centerpartiet framförde sin syn i olika reservationer.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Övergripande om den inre marknadens funktion
- Frågor om den fria rörligheten för vissa varor och tjänster
- Handel över gränserna inom Norden.

Övergripande om den inre marknadens funktion

EU:s inre marknad är världens största gränsfria ekonomiska samarbetsområde och Sveriges hemmamarknad. Cirka två tredjedelar av den svenska varuexporten går till länder på den inre marknaden, och åtta av tio varor som importerar till Sverige kommer därifrån. I de motioner som utskottet ska ta ställning till i detta avsnitt finns förslag som rör olika åtgärder för att få den inre marknaden att fungera på ett bättre sätt. De handlar t.ex. om att arbeta för att undanröja hinder på den inre marknaden, att den inre marknaden bör utvecklas för att vara mer motståndskraftig och att tjänstehandeln bör underlättas ytterligare. På ett övergripande plan vill utskottet framhålla att den fria rörligheten av varor, tjänster, kapital och personer på den inre marknaden är en grundpelare för EU:s och därmed även Sveriges konkurrenskraft.

Den inre marknadens motståndskraft och strategiska oberoende är vidare något som utskottet vill framhålla vikten av. Mot bakgrund av bl.a. pandemin, Rysslands anfallskrig mot Ukraina och utmaningar inom EU:s energiförsörjning har det tagits fram flera olika rättsakter inom EU med syftet att stärka den inre marknadens motståndskraft och strategiska oberoende. Här kan bl.a. nämnas förordningen om krissituationer och resiliens på den inre marknaden (tidigare kallad krisinstrumentet för den inre marknaden) och förordningen om kritiska råmaterial (European Critical Raw Materials Act, CRMA), vilka trädde i kraft under 2024. Den sistnämnda förordningens syfte är att säkerställa EU:s tillgång till säker och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och syftar till att stärka de olika stegen längs hela värdekedjan. Förordningen ska också förbättra EU:s förmåga att övervaka och minimera risker relaterade till hållbar försörjning av kritiska råmaterial och säkerställa den fria rörligheten av sådana råmaterial på den inre marknaden.

Utskottet har mot bakgrund av det anförda ingen avsikt att förorda att riksdagen gör några tillkännagivanden i linje med vad som föreslås i de aktuella motionerna.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Frågor om den fria rörligheten för vissa varor och tjänster

Den inre marknaden är en grundläggande källa till tillväxt och arbetstillfällen, såväl i Sverige som i övriga EU. Att den inre marknaden fungerar och fortsätter att utvecklas är därför av stor betydelse. I detta avsnitt behandlar utskottet några motionsyrkanden om olika aspekter på hur den inre marknaden kan utvecklas. De förslag som läggs fram i motionerna rör såväl exportförbudet mot snus som utvecklingen av den digitala marknaden och en fördjupad tjänstemarknad.

Utskottet vill till att börja med påminna om att EU har vidtagit flera åtgärder under de senaste åren för att utveckla och stärka den inre marknaden, inte minst när det gäller den digitala inre marknaden. Som redovisats har rättsakter som rör digitala marknader och digitala tjänster antagits inom EU, och kompletterande regler har antagits på nationell nivå. I en motion anförts att det finns

ett problem med att säkerställa att produkter som importeras till EU genom e-handelsplattformar som är lokaliserade utanför EU lever upp till de säkerhets- och miljökrav som EU ställer upp. Utskottet kan konstatera att kommissionen hösten 2024 inledde ett s.k. formellt förfarande mot e-handelsplattformen Temu enligt förordningen om digitala tjänster. Som redovisats är kommissionens avsikt att bedöma om e-handelsplattformen i flera olika avseenden kan ha brutit mot EU:s förordning bl.a. när det gäller huruvida Temu har infört system för att begränsa försäljningen av produkter som inte uppfyller olika typer av krav i EU. Utskottet avser att följa denna fråga noga framöver.

När det vidare gäller handel med tjänster på den inre marknaden kan utskottet likt både kommissionen och regeringen konstatera att detta är ett område där det finns utvecklingspotential. På tjänstemarknaden finns många oproportionerliga handelshinder, vilket exempelvis framgår av det som kommissionen anför i meddelandet om den inre marknaden 30 år. Kommissionen framhåller i meddelandet att fokus bör vara på att ta bort hinder i tjänstesektorer där det finns outnyttjad potential för gränsöverskridande handel, särskilt inom byggtjänster, detaljhandel, turism och affärstjänster. När det gäller erkännande av yrkeskvalifikationer avser kommissionen exempelvis att tillsammans med medlemsstaterna utreda möjligheten att bredare utnyttja det europeiska yrkeskortet och användningen av gemensamma utbildningsprov. Utskottet noterar samtidigt att regeringen i strategin om Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft framhåller att den avser att driva på inom EU för en bättre fungerande tjänstehandel.

När det avslutningsvis gäller handel med snus på EU:s inre marknad förordas det i en motion att regeringen ska verka för att upphäva det nuvarande förbudet mot snus inom EU. Utskottet har vid flera tillfällen påmint om att ett reviderat tobaksproduktdirektiv antogs 2014 och att det av detta framgår att export- och försäljningsförbudet för svenskt snus till resten av EU kvarstår, liksom det svenska undantaget för snus. I likhet med tidigare kan utskottet också konstatera att EU-domstolen i ett förhandsavgörande hösten 2018 slog fast att exportförbudet för snus inte strider mot EU-rättsliga principer. Det är även fortsättningsvis utskottets bedömning att en omförhandling av tobaksproduktdirektivet skulle kunna medföra att det undantag för snus som Sverige har i dag hotas.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Handel över gränserna inom Norden

I ett par motioner framhålls att det behövs vissa åtgärder för att komma till rätta med de handelshinder som finns mellan Sverige och de nordiska grannländerna. Det är ett faktum att samtliga nordiska länder, antingen genom medlemskap i EU eller särskilt avtal genom EES, är starkt knutna till EU:s inre marknad. Norden är alltså på de flesta områden en del av EU:s inre marknad och utskottet vill därför framhålla att arbetet för att minska handelshinder och

administrativa bördor för företag på den inre marknaden även är av stor betydelse för handeln inom Norden.

Utskottet är inte av någon annan uppfattning än motionärerna när det gäller vikten av att avlägsna handelshinder mellan de nordiska länderna, inte minst mellan Sverige och Norge, och motverka att nya uppstår. Utskottet kan konstatera att regeringen i strategin för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft framhåller att Norden ska avskaffa återstående gränshinder och förverkliga en vision om att vara världens mest hållbara och integrerade region 2030. Detta är också i linje med det som framhålls i Sveriges presidentskapsprogram för Nordiska rådet 2025.

Avslutningsvis vill utskottet vill även påminna om det arbete som pågår i Gränshinderrådet för att öka möjligheterna att flytta, pendla, studera och driva företag över landsgränserna i Norden utan att drabbas av gränshinder.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Handels- och investeringsfrämjande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner som rör vissa åtgärder för att främja handel och investeringar, exportfrämjande åtgärder för vissa branscher, Business Swedens verksamhetsinriktning och granskning av utländska direktinvesteringar. Utskottet hänvisar främst till den förda politiken och pågående arbete.

Jämför reservation 24 (S), 25 (SD), 26 (C), 27 (SD), 28 (SD), 29 (SD) och 30 (C).

Motionerna

Vissa åtgärder för att främja handel och investeringar

I kommittémotion 2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 41 efterfrågas ett tillkännagivande om att stärka de aktörer som ingår i Team Sweden. Motionärerna anser att samarbetsstrukturen Team Sweden, som syftar till att stödja näringslivets internationalisering, bör fortsätta utvecklas och stärkas. I yrkande 42 efterfrågas ett tillkännagivande om att utveckla satsningen på regionala exportcentrum. Därigenom kan mindre företags internationaliseringsbehov mötas på ett bättre sätt. I yrkande 43 framförs vidare att Sveriges attraktionskraft för utländska investeringar bör öka. Fokus bör vara på investeringar med särskilt hög potential att tillföra nya arbets-tillfällen, kapital och kunskap eller att utveckla nya marknader i hela landet.

I kommittémotion 2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 i denna del efterfrågas ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för icke snedvridande konkurrens nationellt. I yrkande 4 efterfrågas ett tillkännagivande om att utvärdera svenska sektors långsiktiga importbehov och i

yrkande 5 anförs att svenska exportmöjligheter som rör produkter högt upp i värdekedjan bör stärkas. I yrkande 19 förordas ett tillkännagivande om att regeringen ska arbeta för att svenska företag ska få hjälp när de deltar i upphandlingar inom FN, och i yrkande 20 framhålls att regeringen bör utreda hur framtida regional exportrådgivning ska kunna upphandlas av fristående aktörer. I yrkande 21 begärs vidare ett tillkännagivande om att medel avsedda för exportfrämjande bör samordnas på nationell nivå med andra statliga insatser.

En tydlig strategi för att stötta små och medelstora företag att exportera till EU:s inre marknad behövs enligt kommittémotion 2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 26.

Regeringen bör underlätta för svensk klimatsmart export genom att införa de mål för export av klimatsmart teknologi som förordats av Miljömålsberedningen. Det anförs i kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 13.

Jamal El-Haj (-) skriver i motion 2024/25:835 att det finns ett behov av att stärka Sverige som ett etablerat innovations- och investeringsland. Motionären anser att regeringen bör ta flera steg för att genomföra en nationell politik för investeringar och företagsetableringar och begär ett tillkännagivande från riksdagen om detta.

Exportfrämjande åtgärder för vissa branscher

Alexander Christiansson m.fl. (SD) efterfrågar i kommittémotion 2024/25:1418 yrkande 4 ett tillkännagivande om att regeringen bör se över vilka exportfrämjande insatser som är bäst lämpade för att stärka kulturella och kreativa näringar. Motionärerna framhåller att kulturella och kreativa näringar skiljer sig från exempelvis industrierna, vilket gör att insatserna måste anpassas efter deras behov.

I kommittémotion 2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6 anförs att regeringen bör initiera ett industri- och exportfrämjande program för techsektorn. Programmet bör fokusera på att skapa samarbeten och plattformar för innovation och utveckling av nya tjänster.

Sten Bergheden (M) skriver i motion 2024/25:2805 yrkande 2 att regeringen bör ta fram en tydlig strategi för ökad export av svensk mat.

Business Swedens verksamhetsinriktning

I kommittémotion 2024/25:1430 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 20 föreslås att Business Sweden ger Somaliland ökad prioritet.

I kommittémotion 2024/25:1438 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 29 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska se över möjligheterna att integrera Business Swedens verksamhet med den verksamhet som bedrivs av ambassader och konsulat utomlands.

I kommittémotion 2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) anförs att Business Swedens verksamhet bör stärkas, och i yrkande 22 efterfrågas ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda detta.

Markus Wiechel m.fl. (SD) förordar i motion 2024/25:2988 yrkande 1 att Business Swedens mandat i Taipei breddas.

Granskning av utländska direktinvesteringar

I kommittémotion 2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 14 begärs ett tillkännagivande om att konsekvenserna av kinesiska, iranska och ryska direktinvesteringar i Sverige bör utredas.

I kommittémotion 2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 27 anförs att Sverige i grunden ska vara en öppen ekonomi som välkomnar investeringar, men att det samtidigt behöver finnas en möjlighet att granska investeringar i exempelvis samhällsviktig infrastruktur.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens inriktning för politiken som rör handels- och investeringsfrämjande

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 24) uppger regeringen att företagens behov och efterfrågan ska stå i centrum för det statliga exportfrämjandet, som ska vara affärsnära, efterfrågestyrt, samstämmigt, effektivt, långsiktigt och förutsägbart. Statligt finansierade insatser ska kunna uppvisa tydliga och mätbara resultat, med god utväxling när det gäller ökade skatteintäkter och ökad sysselsättning.

Regeringen framhåller vidare att ett välfungerande och marknadskompletterande exportkreditsystem är betydelsefullt för svensk utrikeshandel och skapar sysselsättning i Sverige. I propositionen anförs också att regeringen avser att fortsätta stärka synergier mellan utvecklingssamarbetet, exportfrämjandet och handelspolitiken för att öka förutsättningarna för hållbar utveckling genom ökat handelsutbyte i enlighet med den efterfrågan som finns från låg- och medelinkomstländer. Samtidigt ska ett bättre samspel mellan alla relevanta myndigheter och andra aktörer i Team Sweden ge större möjlighet för svenska företag att bidra till hållbar utveckling i låg- och medelinkomstländer – särskilt i sektorer där svenska företags kunnande, handel och utlandsinvesteringar kan bidra till goda utvecklingsresultat, digital och grön omställning samt ökad klimatnytta. Regeringen framhåller även vikten av Business Swedens och myndigheters arbete med investeringsfrämjande eftersom det finns goda samband mellan utländska direktinvesteringar, nya arbetstillfällen, grön omställning, välbefinnande och tillväxt i Sverige.

Delmål i strategin för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft som rör handels- och investeringsfrämjande

I november 2023 beslutade regeringen om en ny utrikeshandelsstrategi – Strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft (UD2023/01758). Som redovisats i det föregående innehåller strategin tre övergripande mål samt ett antal delmål som kommer att följas upp under de kommande åren. En rad delmål rör handels- och investeringsfrämjande och bland dessa kan nämnas:

- Det ska finnas en tydlig och samlad ingång för företag som vill söka rådgivning, finansiering och stöd för sin internationaliseringsprocess.
- Samarbetet mellan Business Sweden, Almi AB, EKN, SEK, Tillväxtverket, regionerna och andra berörda aktörer, såsom Enterprise Europe Network (EEN), ska utvecklas. Handelskamrarnas kompetens och nätverk ska tas tillvara i högre utsträckning.
- Branschkompetensen ska tas till vara i Team Swedens främjandearbete och därmed förbättra stödet till företagen. Synergieffekter med regionernas arbete med strategier för smart specialisering eller motsvarande ska uppnås.
- Tjänsteföretag, och företag i helt igenom digitala miljöer, ska uppleva en bättre kvalitet i exportstödet.
- Små och medelstora företag ska på ett lättillgängligt sätt kunna ta del av information om de affärsmöjligheter som EU:s frihandelsavtal erbjuder.
- Fler små och medelstora företag ska ges möjlighet att delta i export-satsningar kopplade till stora strategiska exportaffärer.
- Svenska företag ska få ökad kunskap och medvetenhet om immateriella rättigheter och skydd av immateriella tillgångar. Patent- och registreringsverket (PRV), Business Sweden och Kommerskollegium kan bidra till detta.

Export- och investeringsfrämjande

Inledning

Ett stort antal aktörer arbetar med att främja svenska företags export. Främjandet sker i huvudsak genom Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden), Exportkreditnämnden (EKN) och AB Svensk exportkredit (SEK). Därtill gör Tillväxtverket, Almi, Swedfund, Svenska institutet och Visit Sweden insatser. Export- och investeringsfrämjande är en kärnuppgift i utrikesförvaltningen. Sveriges utlandsmyndigheter spelar en viktig roll igenomförandet av exportfrämjandet i nära samarbete med andra främjaraktörer, såsom Business Swedens utlandskontor och lokala Team Sweden-nätverk.

Business Sweden

Business Sweden ansvarar för det statligt finansierade export- och investeringsfrämjandet och ägs till lika delar av staten och Sveriges Allmänna Utrikeshandelsförening. Business Sweden bildades den 1 januari 2013 när Exportrådet och Invest Sweden slogs samman.

Business Swedens övergripande uppdrag är att stimulera ekonomisk tillväxt och sysselsättning genom att stödja och främja svensk export och internationalisering samt utländska företagsinvesteringar i Sverige eller samarbeten med svenska företag som tillför kapital, kompetens och marknader till det svenska näringslivet. Business Sweden ska enligt uppdraget ha institutionell närvaro på utländska marknader för att hjälpa svenska företag att öka sin export i utlandet och för att öka utländska investeringar i Sverige. Business Sweden ska även ha egen regional närvaro i Sverige eller på annat sätt stödja och samverka med företag och andra lokala och regionala aktörer. Business Sweden ska samarbeta med andra aktörer som med offentliga medel genomför eller låter genomföra export- eller investeringsfrämjande insatser. Business Sweden är etablerat med ett fyrtiotal kontor i drygt 30 länder utanför Sverige och samarbetar där med svenska ambassader, konsulat, handelskamrar samt andra lokala nätverk till gagn för svensk internationalisering. I Sverige finns Business Sweden på tio orter.

I linje med ett årligt riktlinjebeslut som fattas av regeringen har Business Sweden både ett exportfrämjande uppdrag att hjälpa svenska företag att öka sin globala försäljning och ett investeringsfrämjande uppdrag att hjälpa internationella företag att investera och expandera i Sverige. I riktlinjebeslutet 2024 framgår bl.a. att Business Sweden ska arbeta för att aktivt bidra till att genomföra regeringens strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft samt arbeta med fokusområden såsom energiomställning, fossilfritt stål, batteriproduktion, gröna näringar och nya tekniker som artificiell intelligens (AI).

Exportfinansiering

Inledning

För att underlätta och främja export, internationalisering och konkurrenskraft för svensk industri och bidra till delmålet om att öka Sveriges export erbjuder SEK och EKN ett exportkreditsystem med statligt stöd. Det kombinerade erbjudandet underlättar finansieringen av transaktioner med svenska exporterande företag. EKN erbjuder exportkreditgarantier som ger internationella köpare attraktiva finansieringsvillkor, samtidigt som risken sänks för svenska exporterande företag och affärsbanker.

Exportkreditnämnden

Enligt förordningen (2007:1217) med instruktion för Exportkreditnämnden har myndigheten i uppgift att främja svensk export och import genom att utfärda garantier. EKN ansvarar för att, i enlighet med de närmare föreskrifter

som regeringen meddelar, utfärda statliga kredit- och investeringsförsäkringar (s.k. statsgarantier) enligt

- förordningen (2007:656) om exportkreditgaranti
- förordningen (2005:746) om investeringsgaranti.

Myndigheten ska dessutom utfärda statsgarantier enligt

- förordningen (2022:1360) om kreditgaranti för att säkra tillgången av råvaror
- förordningen (2024:102) om särskilda exportkreditgarantier för Ukraina.

Myndigheten får lämna garantier för sådana refinansieringslån som ges för reglering av förfallande fordringar som har garanterats inom ramen för den statliga exportkreditgarantigivningen. Enligt instruktionen ska myndigheten vidare integrera ett jämställdhets- och ett hållbarhetsperspektiv i hela sin verksamhet. FN:s Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling ska vara vägledande för detta arbete. EKN ska även i sitt arbete med hållbart företagande följa Organisationen för ekonomiskt samarbete och utvecklings (OECD) rekommendationer om korruption vid statsstödda exportkrediter och gemensamma förhållningssätt för exportkreditinstitut samt bidra till en hållbar skuldsituation genom att följa OECD:s riktlinjer om hållbar långivning. EKN ska även säkerställa att den exportfrämjande verksamheten bedrivs i enlighet med FN:s principer för företag och mänskliga rättigheter, OECD:s riktlinjer för multinationella företag samt principerna om hållbart företagande i FN:s Global Compact. EKN har i regleringsbrevet för 2024 fått ett uppdrag om biståndsstödd exportfinansiering. Av detta framgår att EKN ska ingå ett förstärkt samarbete med Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) och övriga Team Sweden-aktörer för att bidra till ökade synergier mellan utvecklingssamarbetet, exportfrämjandet och handelspolitiken. Även klimatpolitiska målsättningar ska beaktas i arbetet.

Svensk exportkredit

SEK är ett statligt helägt bolag med uppdrag att på kommersiella och hållbara grunder bedriva kreditverksamhet i syfte att främja svensk exportnäring. SEK ska vara en marknadskompletterande aktör och sträva efter att samarbeta med andra statliga exportfrämjande aktörer samt med banker och andra finansiella aktörer. Bolaget har ett samhällsuppdrag som riksdagen fattat särskilt beslut om och som består i att administrera statens system för statsstödda exportkrediter, det s.k. CIRR-systemet. Utgångspunkten för regeringens bolagsstyrning är den svenska bolagsstyrningsmodellen som bl.a. innebär att de bolag som ägs av staten styrs associationsrättsligt på samma sätt som privatägda bolag med bolagsstämman som det högsta beslutande organet. Bolag med statligt ägande lyder som utgångspunkt under samma lagar och regler som privatägda bolag. År 2020 beslutade regeringen om en ny ägarpolicy för bolag med statligt ägande. Ägarpolicyen ska tillämpas i bolag med statligt majoritets-äande, vilket därmed inkluderar SEK.

Strategi för kulturella och kreativa branscher

Våren 2024 lämnade regeringen skrivelsen Strategi för företag i kulturella och kreativa branscher till riksdagen (skr. 2023/24:111). I strategin som gäller 2024–2033 formuleras en vision för 2033 där Sverige har stärkt sin position som ett ledande land för de kulturella och kreativa branscherna.

Strategin innehåller strategiska mål inom sex prioriterade områden:

- nationell statistik om kulturella och kreativa branscher
- kunskaper om upphovsrätt
- rådgivning, stöd, finansiering och regelkostnader
- kompetensförsörjning och trygghetssystem
- livsmiljöer och näringsliv i hela landet
- genomslaget internationellt för de kulturella och kreativa företagen.

Riksdagen behandlade skrivelsen våren 2024 (bet. 2023/24:NU19).

Granskning av utländska direktinvesteringar

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/452 av den 19 mars 2019 om upprättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen trädde i kraft den 11 april 2019 och tillämpas sedan den 11 oktober 2020. Ett grundläggande syfte med EU-förordningen är att skapa en rättslig ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen med hänsyn till säkerhet eller allmän ordning.

Hösten 2020 biföll riksdagen regeringens proposition Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om utländska direktinvesteringar (prop. 2019/20:193, bet. 2020/21:UU3, rskr. 2020/21:13). Lagförslaget i propositionen kompletterar den nämnda EU-förordningen på området. I samband med att lagförslaget antogs fick Inspektionen för strategiska produkter (ISP) uppdraget som kontaktpunkt av regeringen. Utöver den internationella samordningsrollen ska myndigheten också få befogenhet att begära in vissa uppgifter från inblandade företag inför en investering, om det finns risk att affären kan påverka svensk säkerhetskänslig verksamhet. Berörda företag ska ha möjlighet att överklaga ett beslut som myndigheten har fattat om att begära in uppgifter. Lagen trädde i kraft den 1 november 2020.

Hösten 2023 biföll riksdagen regeringens proposition Ett gransknings-system för utländska direktinvesteringar till skydd för svenska säkerhetsintressen (prop. 2022/23:116, bet. 2022/23:JuU32, rskr. 2023/24:3). Lagförslaget i propositionen innebär att en myndighet får möjlighet att granska, och om nödvändigt förbjuda, utländska direktinvesteringar i svenska företag vars verksamhet har betydelse för svenska säkerhetsintressen. Syftet med den nya lagen är att hindra att värdefull teknik eller information eller strategiskt viktiga fastigheter kontrolleras av främmande makt på ett sätt som inte är önskvärt. Förslaget innebär även att underrättelse- och säkerhetstjänster i Storbritannien och Schweiz får direktåtkomst till vissa personuppgifter för att förhindra

terroristattentat och andra terrorbrott. De nya reglerna trädde i kraft den 1 december 2023.

Som ett led i arbetet med EU:s strategi om ekonomisk säkerhet presenterade kommissionen den 24 januari 2024 ett förslag till förordning om granskning av utländska investeringar i unionen och om upphävande av förordning (EU) 2019/452. Den viktigaste principiella nyheten är att det föreslås bli obligatoriskt för medlemsstaterna att ha ett granskningssystem för utländska investeringar. Dessutom föreslås krav på vad ett granskningssystem minst ska omfatta och hur det ska fungera. Den samarbetsmekanism som finns, enligt nu gällande förordning (EU) 2019/452, föreslås få tydligare krav på uppföljning och dialog samt inriktning på att okomplicerade investeringar inte ska anmälas i systemet. Kommissionens avsikt är att åtgärda kryphål i systemet för granskning av investeringar, att fokusera på de fall som medför de största riskerna samt att effektivisera samarbetet mellan medlemsstaterna. Arbeta med förslaget pågår för närvarande på EU-nivå.

Vitbok om utgående investeringar

En vitbok om utgående investeringar (COM(2024) 24) presenterades i februari 2024 som en del i ett paket från kommissionen om att stärka EU:s ekonomiska säkerhet. Förutom den nämnda vitboken innehåller paketet fyra initiativ – ett förslag till förordning om granskning av utländska direktinvesteringar (COM(2024) 23), en vitbok om exportkontroll (COM(2024) 25), en rådsrekommendation om forskningssäkerhet (COM(2024) 26) och en vitbok om forskning som omfattar teknik med potential för dubbla användningsområden (COM(2024) 27).

Vitboken om utgående investeringar innehåller en inriktning för det fortsatta arbetet med utgående investeringar och de risker som dessa kan innebära till följd av att teknik och ”know-how” hamnar i fel händer och kan användas i militärt syfte. En stegvis ansats föreslås eftersom det i dagsläget råder informationsbrist om utgående investeringar.

Utskottet granskade vitboken våren 2024 i utlåtandet Kommissionens vitbok om utgående investeringar (utl. 2023/24:NU20).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om handels- och investeringsfrämjande, senast våren 2024 (bet. 2023/24:NU13). Flera av dessa yrkanden är lika eller identiska med de som är aktuella i detta avsnitt. De handlade om strategiska frågor om handelsfrämjande, granskning av utländska direktinvesteringar, Team Swedens förutsättningar, åtgärder för att stärka Business Sweden samt exportfrämjande åtgärder i övrigt. Utskottet hänvisade främst till den förda politiken och pågående arbete. Företrädare i utskottet för Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna framförde sin syn i olika reservationer.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Vissa åtgärder för att främja handel och investeringar
- Exportfrämjande åtgärder för vissa branscher
- Business Swedens verksamhetsinriktning
- Granskning av utländska direktinvesteringar.

Vissa åtgärder för att främja handel och investeringar

I några olika motioner återfinns yrkanden som handlar om att Sverige på olika sätt bör stärka såväl förutsättningarna för handel och investeringar som Sverige som ledande kunskaps- och innovationsnation. Utskottet vill av denna anledning framhålla betydelsen av att skapa bästa möjliga förutsättningar för svenska företag att bedriva utrikeshandel, stärka konkurrenskraften och erbjuda en attraktiv miljö för etableringar och investeringar i Sverige. Det är många pusselbitar som behövs för att varaktigt stärka Sveriges tillväxtförmåga, klimatomställning, produktivitet, motståndskraft, kompetensförsörjning och jobbskapande. Utskottet kan konstatera att regeringens strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft har till syfte att tydliggöra och stärka arbetet med att uppnå de riksdagsbeslutade målen för näringspolitik samt utrikeshandel och export- och investeringsfrämjande. Som nämnts i det föregående finns i strategin en rad delmål för olika insatser som ska stärka Sveriges konkurrenskraft och öka förutsättningarna för handel, investeringar och innovation. Utskottet noterar även att strategin syftar till att svenska företag ska öka sin export och närvaro på internationella marknader samt att Sveriges ställning som prioriterad partner för grön och digital omställning globalt ska stärkas.

Utskottet kan samtidigt konstatera att Business Sweden i och med regeringens riktlinjebeslut för 2024 fick ett övergripande uppdrag med denna inriktning som sammantaget ska bidra till att genomföra den nämnda strategin. Mot bakgrund av de motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt vill utskottet även framhålla att det av riktlinjebeslutet framgår att Business Sweden i samverkan med andra relevanta aktörer ska bidra till att främja Sverige som ledande kunskaps- och innovationsnation. Detta ska ske där samverkan på ett tydligt vis bidrar till exportnytta för svenska företag eller investeringsnytta för Sverige.

I riktlinjebeslutet för 2024 anges vidare att Business Sweden ska identifiera projekt där det finns möjlighet att bidra till biståndspolitiska mål och stödja svenska företags deltagande i upphandlingar och projekt t.ex. inom grön och digital omställning. Det handlar bl.a. om stöd till företag att medverka i projekt och nyttja finansieringsinstrument inom EU, multilaterala institutioner och FN-systemet. Något tillkännagivande på detta område, så som begärs i en

motion, behövs alltså inte. Utskottet har ingen annan uppfattning än att satsningar på projektexport och stora strategiska affärer är viktiga även framöver för att öka den svenska exporten.

I ett par motioner uttrycks vidare uppfattningen att staten har en viktig roll i att stötta små och medelstora företag när det gäller export och internationalisering. I motionerna finns även mer specifika förslag om vilka exportfrämjande åtgärder regeringen bör vidta för att stödja denna kategori av företag. Utskottet har ingen annan uppfattning än att exportfrämjande åtgärder för små och medelstora företag är viktiga. Detta ges det även uttryck för i regeringens strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft. Av den framgår det exempelvis att det bör finnas en tydlig och samlad ingång för företag som vill söka rådgivning, finansiering och stöd för sin internationaliseringsprocess. Det anges även att samarbeten inom Team Sweden och mellan Business Sweden och olika myndigheter bör stärkas för att förbättra stödet till företagen. I strategin framhålls även att små och medelstora företag på ett lättillgängligt sätt ska kunna ta del av information om de affärsmöjligheter som EU:s frihandelsavtal erbjuder samt att fler små och medelstora företag ska ges möjligheter att delta i exportsatsningar kopplade till stora strategiska exportaffärer. Utskottet vill i sammanhanget även framhålla Business Swedens program för små och medelstora företag som innebär rådgivning i Sverige och på utlandskontoren, kompetensutveckling för företag, regional exportrådgivning samt kontaktskapande på och information om internationella marknader.

Utskottet vill vidare framföra att många svenska företag har goda förutsättningar att ha en central roll i den globala omställningen eftersom de ligger långt framme när det gäller grön teknik och kan leverera lösningar som möjliggör och påskyndar klimatomställningen i andra länder. Det är därmed viktigt att svenska företags export av klimatvänliga produkter, tjänster och teknik som bidrar till den gröna omställningen främjas. I strategin för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft anføres bl.a. att ett framgångsrikt näringslivsfrämjande kräver ett målinriktat stöd från aktörer som ingår i Team Sweden-samarbetet. Ett framgångsrikt näringslivsfrämjande kräver också branschspecifik kompetens dels i främjandesystemet, dels på utlandsmyndigheterna. Detta samarbete ska enligt strategin vidareutvecklas i samråd med näringslivet och i högre utsträckning aktivt fånga upp affärsmöjligheter och positionera svenska lösningar inom strategiskt viktiga områden, som t.ex. grön och digital omställning. Utskottet vill även betona Business Swedens roll inom ramen för dess export- och investeringsfrämjande uppdrag att främja grön omställning, hållbar tillväxt och ansvarsfullt företagande. Det långsiktiga målet med verksamhetens globala hållbarhetsarbete är att öka Sveriges bidrag till genomförandet av Agenda 2030 och Parisavtalet och bidra till Sveriges omställningsmål om nettonollutsläpp senast 2045.

Med detta avser utskottet inte att förorda några tillkännagivanden i linje med det som motionärerna föreslår.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

Exportfrämjande åtgärder för vissa branscher

När det gäller förslag om exportfrämjande åtgärder för vissa branscher finns sådana förslag i tre olika motioner. I dessa motioner finns yrkanden som rör kulturella och kreativa näringar, digitalisering samt export av svensk mat. När det först gäller kulturella och kreativa näringar kan utskottet konstatera att regeringen tagit fram en strategi för kulturella och kreativa näringar. Av strategin framgår att ett av de strategiska målen som framställs i strategin är inriktat på att kulturella och kreativa företag ska kunna få ett stort och växande internationellt genomslag och att exporten ska öka. Utskottet kan samtidigt konstatera att det i strategin för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft anges att ett högkvalitativt stöd till företag inom kulturella och kreativa branscher, t.ex. dataspel, musik, design och form samt innehållsproduktion, bidrar både till en ökad svensk export och till att sprida kännedom om Sverige och varumärket Sverige. I denna strategi framhålls även att värdet av Sveriges export inom kulturella och kreativa branscher ökar och att sektorn skapar många arbetstillfällen i Sverige. Utskottet anser därmed att det inte behövs något tillkännagivande från riksdagen för att synliggöra kulturella och kreativa branschers behov av en ökad internationalisering.

I ett annat motionsyrkande framhålls vikten av att skapa plattformar för innovation och att techbranschen ges goda exportmöjligheter. Utskottet delar uppfattningen att goda exportmöjligheter för företag som vill exportera högteknologiska produkter är av stor vikt, inte minst när det gäller produkter som kan vara en del i den gröna omställningen. Utskottet vill framhålla att svenska företag är väl positionerade att ta vara på de möjligheter som uppstår genom den gröna och digitala omställning som nu sker i allt snabbare takt världen över och som behövs för att uppnå målen i såväl Agenda 2030 som Parisavtalet. Det svenska näringslivets förmåga till innovation genererar produkter och lösningar som bidrar till global klimatnytta genom minskade utsläpp och miljöpåverkan. En föränderlig värld och klimatutmaningarna skapar således också nya affärsmöjligheter. Något tillkännagivande i linje med det som motionärerna begär ser inte utskottet som nödvändigt.

När det till sist gäller exportfrämjande av svensk mat har utskottet vid upprepade tillfällen avstyrkt identiska motionsyrkanden med hänvisning till det arbete som pågår inom Business Sweden på detta område. Utskottet vidhåller denna ståndpunkt.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

Business Swedens verksamhetsinriktning

I ett antal motioner som utskottet här ska ta ställning till förespråkas tillkännagivanden som rör Business Swedens verksamhetsinriktning. Där förordas att Business Swedens utlandskontor i högre utsträckning samordnas med ambassader och konsulat, att organisationens kontor förläggs till vissa utpekade länder och att man utreder hur organisationen kan stärkas och utvecklas.

Inom exportfrämjandet spelar Business Sweden en avgörande roll och utskottet kan konstatera att organisationen tar emot huvuddelen av det statliga anslaget inom området. Uppdraget till Business Sweden omfattar bl.a. grundläggande exportservice, ett program för små och medelstora företag samt riktat exportfrämjande. Utskottet vill med anledning av motionsförslagen framhålla att Business Swedens export- och investeringsfrämjande verksamhet, enligt regeringens riktlinjebeslut för 2024, syftar till att stärka svenska företags export och expansion i utlandet samt attrahera och underlätta utländska direktinvesteringar i Sverige. Uppdraget ska därmed bidra till ökad svensk konkurrenskraft, ökad sysselsättning och hållbar tillväxt i hela landet genom ökad export och ökade investeringar. Av riktlinjebeslutet framgår vidare att Business Swedens utlandsverksamhet har en central roll i att hjälpa svenska företag att öka sin export, expandera i utlandet och öka utländska investeringar i Sverige. Det framgår även att Business Sweden ska samverka med utrikesförvaltningen för att främja svenska affärsintressen internationellt. Utskottet avser inte att förorda några tillkännagivanden som rör Business Swedens verksamhet, vilket föreslås i de aktuella motionerna.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Granskning av utländska direktinvesteringar

I ett par motioner framhålls behovet av ett system för granskning av utländska direktinvesteringar i Sverige. Utskottet vill på ett övergripande plan framhålla vikten av att Sverige har ett fungerande system för granskning av utländska direktinvesteringar. Dock behöver det samtidigt finnas en bra balans mellan att värna svenska intressen och att se till att Sverige fortfarande är ett attraktivt land för utländska investerare genom att inte införa åtgärder som innebär för stora hinder för investeringar. Utskottet kan konstatera att nya regler har tillkommit på området såväl på nationell nivå som på EU-nivå. Utskottet vill t.ex. påminna om den gällande EU-förordningen om en ram för granskning av utländska direktinvesteringar, som tillämpas sedan hösten 2020. Ett grundläggande syfte med förordningen är att skapa en rättslig ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen med hänsyn till säkerhet eller allmän ordning. Hösten 2020 antog riksdagen en proposition med kompletterande bestämmelser till den nämnda EU-förordningen, vilket redovisats i det föregående. Propositionen innehöll förslag bl.a. om att myndigheter som utses som kontaktpunkter enligt förordningen ska ha rätt att förelägga utländska investerare eller berörda företag att tillhandahålla vissa uppgifter eller handlingar.

Vidare biföll riksdagen hösten 2023 propositionen Ett granskningssystem för utländska direktinvesteringar till skydd för svenska säkerhetsintressen (prop. 2022/23:116, bet. 2022/23:JuU32, rskr. 2023/24:3). I propositionen föreslogs bl.a. en ny lag som ger en granskningsmyndighet möjlighet att granska utländska direktinvesteringar och om det är nödvändigt att förbjuda dem. Den nya lagen trädde i kraft den 1 december 2023.

Utskottet kan även konstatera att kommissionen i januari 2024 presenterade ett nytt förslag till förordning om granskning av utländska investeringar. Av förslaget framgår att det ska bli obligatoriskt för medlemsstaterna att ha ett granskningssystem för utländska investeringar. Dessutom föreslås krav på vad ett granskningssystem minst ska omfatta och hur det ska fungera. Arbeta med förslaget pågår på EU-nivå. Utöver detta vill utskottet tillägga att kommissionen i februari 2024 presenterade en vitbok om utgående investeringar som innehåller en inriktning för det fortsatta arbetet med utgående investeringar och de risker som dessa kan innebära till följd av att teknik och ”know-how” hamnar i fel händer och kan användas i militärt syfte. Som nämnts i det föregående lämnade utskottet våren 2024 sina synpunkter på vitboken i ett utlåtande.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Hållbart företagande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om hållbart företagande. Utskottet hänvisar främst till pågående arbete.

Jämför reservation 31 (V), 32 (C) och 33 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:63 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör säkerställa att den svenska nationella kontaktpunkten för hållbart företagande har tillräckliga resurser.

Det bör införas ett striktare EU-regelverk för företags ansvar för att upprätthålla mänskliga rättigheter och miljö- och klimathänsyn i frihandelsavtal och vid annan verksamhet utanför unionen. Det anförs i kommittémotion 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 28.

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 70 förordas ett tillkännagivande om att Sverige aktivt ska verka för att EU lagstiftar om att företag ska respektera mänskliga rättigheter, miljö och Parisavtalet genom hela leverantörskedjan.

Janine Alm Ericson m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2024/25:2625 yrkande 26 att det bör finnas tydliga krav på transparens och mekanismer för att utkräva ansvar när näringslivet inte lever upp till sitt ansvar för miljö och mänskliga rättigheter. Det kan t.ex. ske genom utvärderingar av varje företag som får statliga exportkrediter enligt ansvarskriterier för miljö och mänskliga rättigheter.

I kommittémotion 2024/25:2635 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att EU och Sverige bör lagstifta om att företag ska respektera mänskliga rättigheter och miljö genom hela leverantörskedjan

Rashid Farivar (SD) efterfrågar i motion 2024/25:115 yrkande 1 ett tillkännagivande om skärpta krav på fordonstillverkare när det gäller transparens och ansvar för miljömässiga och sociala aspekter vid tillverkning av fordon.

Bakgrund och pågående arbete

Övergripande om hållbart företagande

Hållbart företagande (även kallat ansvarsfullt företagande och företagens sociala ansvar, corporate social responsibility, CSR) är ett paraplybegrepp som omfattar många olika delar. En vidare precisering av innebörden och omfattningen av begreppet finns i ett flertal internationellt erkända vägledande principer och riktlinjer för hållbart eller ansvarsfullt företagande. Det handlar t.ex. om OECD:s riktlinjer för multinationella företag, FN:s Global Compact, ISO-standarden om socialt ansvarstagande, ILO:s trepartsförklaring om multinationella företag och socialpolitik samt FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter.

Nya regler om hållbarhetsrapportering för företag

Våren 2024 antog riksdagen regeringens proposition Nya regler om hållbarhetsrapportering (prop. 2023/24:124, bet. 2023/24:CU23, rskr. 2023/24:212). I propositionen anges att de nya reglerna syftar till att ge finansmarknaderna tillgång till tillförlitlig och jämförbar information från företagen om miljö, samhällsansvar och bolagsstyrning. Rapporteringen ska bidra till att styra in kapital mot hållbara investeringar. Dessutom ska den underlätta hanteringen av finansiella risker som följer av klimatförändringar och brister i sociala förhållanden. Jämfört med den tidigare EU-lagstiftningen om hållbarhetsrapportering som infördes för vissa stora företag 2016, ställer de nya reglerna högre krav på informationsgivningen från de företag som omfattas, t.ex. när det gäller den s.k. värdekedjan och utsläpp av växthusgaser. Kravet på att lämna en hållbarhetsrapport utvidgas till att omfatta bl.a. små och medelstora företag som är börsnoterade, stora eller börsnoterade dotterföretag och vissa större filialer till tredjelandsföretag som har en betydande verksamhet inom EES. Rapporten ska granskas av en revisor. De nya reglerna utgår från EU-direktivet om företagens hållbarhetsrapportering (Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2013/34/EU, direktiv 2004/109/EG, direktiv 2006/43/EG och förordning (EU) nr 537/2014 vad gäller företagens hållbarhetsrapportering) och trädde ikraft den 1 juli 2024.

Direktiv om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet

Europaparlamentet och rådet antog i maj 2024 Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1760 av den 13 juni 2024 om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och förordning (EU) 2023/2859. Direktivet trädde i kraft den 25 juli 2024. Direktivet innebär att vissa företag som är verksamma på den inre marknaden åläggs

en aktsamhetsplikt i förhållande till mänskliga rättigheter och miljö, och att det inom ramen för den aktsamhetsplikten ställs krav på de berörda företagen att vidta åtgärder. De nya kraven innebär bl.a. att företagen ska vidta åtgärder för att identifiera och hantera risker för kränkningar av mänskliga rättigheter och överträdelser av miljörättsliga förbud och skyldigheter. Det ställs också krav på företagen när det gäller omställningsplaner för begränsning av klimatförändringar. Syftet med direktivet är att företagen ska bidra till hållbar utveckling och till en hållbarhetsomställning i ekonomier och samhällen.

Efter att direktivet trädde i kraft har medlemsländerna två år på sig att genomföra de nya reglerna i nationell lagstiftning.

I december 2024 beslutade regeringen om att en särskild utredare ska analysera och föreslå hur direktivet ska genomföras i Sverige (dir. 2024:123). Utredaren ska bl.a.

- analysera direktivet
- bedöma i vilken utsträckning svensk rätt uppfyller de krav som direktivet ställer
- ta ställning till vilken eller vilka myndigheter som bör få i uppgift att vara tillsynsmyndighet
- bedöma vilka författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att genomföra direktivet i svensk rätt
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 16 december 2025.

Nationell kontaktpunkt för ansvarsfullt företagande

OECD:s riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt företagande är gemensamma rekommendationer från regeringar till multinationella företag om hur affärsverksamheter bedrivs ansvarsfullt oavsett var företagen verkar. Riktlinjerna innehåller icke-bindande principer men de länder som har anslutit sig till riktlinjerna gör en bindande utfästelse om att tillämpa dessa. Förutom OECD:s medlemsländer har flera länder som inte är medlemmar i OECD anslutit sig. Riktlinjerna reviderades senast 2023.

De anslutna ländernas regeringar har också förbundit sig att främja riktlinjerna genom att inrätta en nationell kontaktpunkt till vilken olika intressenter kan anmäla företag som man anser har brutit mot OECD:s riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt företagande. Kontaktpunkten ska även informera om och främja tillämpningen av riktlinjerna samt vara ett forum för dialog i frågor som rör införandet av riktlinjerna. Den kan inte överpröva domstolsbeslut men kan ge rekommendationer och medla mellan parter.

Sveriges nationella kontaktpunkt är en trepartssamverkan mellan stat, näringslivsorganisationer och facken. Näringslivet representeras av Svenskt Näringsliv, Svensk Handel och Företagarna. Facken representeras av LO, Saco, TCO, Unionen, IF Metall och Sveriges Ingenjörer. Utrikesdepartementet är ordförande och sammankallande.

Den 10 april 2024 beslutade Regeringskansliet om riktlinjer för den nationella kontaktpunkten med syfte att bl.a. tydliggöra arbetssätt och beslutsformer. Av riktlinjerna framgår t.ex. att kontaktpunkten ska samverka med företrädare för civilsamhället och den akademiska världen.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om hållbart företagande, senast våren 2024 (bet. 2023/24:NU13). Flera av dessa yrkanden är lika eller identiska med de som är aktuella i detta avsnitt. Utskottet hänvisade främst till den förda politiken och pågående arbete. Företrädare i utskottet för Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet framförde sin syn i olika reservationer.

Utskottets ställningstagande

I ett antal motioner framförs förslag som rör hållbart företagande. I motionerna framförs bl.a. att det bör införas striktare EU-regelverk för företags ansvar genom hela leverantörskedjan och att det bör finnas sanktionsmöjligheter kopplade till regelverken. I en motion framförs också att regeringen bör säkerställa att den svenska nationella kontaktpunkten för hållbart företagande har tillräckliga resurser.

Mot bakgrund av det som framförs i motionerna vill utskottet inledningsvis påminna om att nya regler som rör företagets hållbarhetsredovisning nyligen har trätt i kraft. De nya reglerna syftar bl.a. till ökad transparens och att kapital ska styras mot hållbara investeringar. Dessutom ska de underlätta hanteringen av finansiella risker som följer av klimatförändringar och brister i sociala förhållanden. Jämfört med tidigare regler på området utvidgas nu kravet på att lämna en hållbarhetsrapport till att omfatta fler företag.

Vidare kan utskottet konstatera att direktivet om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet trädde i kraft våren 2024. Direktivet innebär att vissa företag som är verksamma på den inre marknaden åläggs en aktsamhetsplikt i förhållande till mänskliga rättigheter och miljö, och att det inom ramen för den aktsamhetsplikten ställs krav på de berörda företagen att vidta åtgärder. Utskottet noterar att en utredare har fått i uppdrag att analysera och föreslå hur direktivet ska genomföras i Sverige (dir. 2024:123) och uppdraget ska redovisas senast den 16 december 2025. Utskottet har därmed ingen avsikt att förorda några tillkännagivanden om vare sig ett nytt EU-regelverk om företags ansvar eller om sanktionsmöjligheter.

När det gäller den svenska kontaktpunkten för hållbart företagande har förutsättningarna och arbetsformerna för denna redogjorts för i det föregående. Utskottet kan konstatera att kontaktpunkten är en trepartssamverkan mellan stat, näringslivsorganisationer och facken samt att riktlinjer för kontaktpunktens arbete beslutades av Regeringskansliet under våren 2024. Utskottet

ser ingen anledning till att riksdagen ska uttala sig om kontaktpunktens arbetsformer så som förordas i en av motionerna.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Reservationer

1. Övergripande om internationell handel, punkt 1 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 i denna del och avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 66–68 och

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 28.

Ställningstagande

Vi menar att Sverige som nation hela tiden måste utveckla rätt förutsättningar för att kunna vara ett attraktivt land för företag att verka i. En stor del i detta är att åstadkomma en sund konkurrenssituation för svenska företag. Det handlar såväl om företags- och exportfrämjande åtgärder som om att verka för en sund konkurrenssituation på den globala handelsarenan. När det gäller den internationella handelspolitiken menar vi att regeringen bör verka för en sund konkurrens och icke snedvridande konkurrensregler. Vi vill understryka att regeringen i detta sammanhang bör agera för att motverka att stora exportationer och ekonomiskt tunga nationer agerar protektionistiskt och ger marknadsstöd och snedvridande subventioner exempelvis till landets egen industri. I de fall det uppmärksammas bör regeringen påtala vilka problem det leder till för att alltid eftersträva en fungerande global handel.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Övergripande om internationell handel, punkt 1 (V, MP)

av Katarina Luhr (MP) och Lorena Delgado Varas (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 66–68 och
 2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 28 och
 avslår motion
 2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Vi menar att alla handelsrelationer ska ta hänsyn till miljön, klimatet och de mänskliga rättigheterna. Handelspolitiken ska också bidra till att de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 nås. För att det ska bli verklighet måste dessa förhållanden prioriteras i den politik som förs på området. Sverige ska vara ett föregångsland för fri, rättvis och hållbar handel, och internationella handelsavtal ska främja hållbar ekonomisk utveckling mellan parterna och inte försvåra för länder att stifta nya lagar för minskad klimatpåverkan eller till skydd för miljö, människor och djur. Vi vill att Sverige ställer högre krav på att EU:s handelspolitik ska vara ett verktyg för fattigdomsbekämpning, främjande av mänskliga rättigheter, demokratisering och global klimatomställning.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

3. Övergripande om internationell handel, punkt 1 – motiveringen (S)

av Monica Haider (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Ställningstagande

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden om vissa aspekter på inriktningen för Sveriges och EU:s handelspolitik. Förslagen rör bl.a. konkurrensförhållanden och hur handelspolitiken kan bidra till en hållbar utveckling. Vi vill med anledning av dessa yrkanden anföra följande.

Vi anser att den globala handelns fördelar måste komma alla till del och baseras på rättvisa grunder. Att Sverige ska stå upp för en rättvis världshandel som bidrar till att nå målen i Agenda 2030 är för oss en självklarhet. En rättvis handel innebär en ansvarsfull världshandel som tar hänsyn till miljö, klimat, social trygghet, anständiga arbetsvillkor, hälsa och djurvälstånd. En rättvis handel förstärker och förankrar samtidigt legitimiteten för global handel och skapar möjligheter att komma till rätta med den orättvisa fördelningen av de möjligheter som globaliseringen för med sig. Sverige har tidigare visat att det är möjligt att förena en fri och öppen handel med exempelvis höga miljökrav och ett starkt skydd för arbetstagarnas rättigheter. I utskottets budgetbetänkande för 2025 (bet. 2024/25:NU1, rskr. 2024/25:115) föreslog vi att begreppet rättvis handel ska återinföras som en del av det riksdagsbundna målet för handelspolitiken, men fick dessvärre inget gehör för vårt förslag. Vi menar att regeringen bör stå upp för en rättvis världshandel som bidrar till att underlätta

investeringar i klimatvänlig teknik, nå målen i Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling samt till att uppfylla Parisavtalet. En sådan inriktning av handelspolitiken förstärker och förankrar legitimiteten i global handel och är dessutom en förutsättning för en hållbar handel, inte minst när det gäller social hållbarhet.

Enligt vår mening ger de aktuella motionerna inte fullt ut stöd för denna linje och vi avser därför inte att förorda att riksdagen gör några tillkännagivanden så som motionärerna begär.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

4. Reformering av WTO, punkt 2 (S, V, MP)

av Monica Haider (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Katarina Luhr (MP), Aida Birinxhiku (S), Daniel Vencu Velasquez Castro (S) och Lorena Delgado Varas (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 45 och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 32 och
avslår motionerna

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 17 och 18 samt

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 24.

Ställningstagande

WTO måste stärkas och moderniseras för att kunna möta de utmaningar som det multilaterala handelssystemet står inför. WTO bör reformeras med utgångspunkt i att organisationen på ett bättre sätt ska kunna hantera ökad protektionism och unilateralt agerande. Det är en förutsättning för att kunna skapa förutsägbarhet samt lika och rättvisa villkor i den globala handeln. Den geopolitiska utvecklingen de senaste åren har dessvärre påverkat den internationella handeln i fel riktning, och WTO:s förmåga att upprätthålla globala spelregler har satts på prov. I sammanhanget bör det understrykas att WTO spelar en central roll för att stödja den globala klimatomställningen genom att klargöra hur investeringar kan främjas på ett sätt som inte snedvrider handel och genom att skärpa reglerna för subventioner som skadar handeln. Sverige bör därför vara en tydlig röst för att reformera och stärka WTO.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

5. Reformering av WTO, punkt 2 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 17 och 18 samt avslår motionerna

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 24,

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 45 och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 32.

Ställningstagande

Vi vill inledningsvis framhålla betydelsen för Sverige av ett fungerande globalt multilateralt handelssystem. WTO har dock länge ansetts vara satt ur spel och måste enligt vår uppfattning både utvecklas och effektiviseras för att åter kunna bidra med trygghet och enkelhet på den globala marknaden. I arbetet med att modernisera WTO vill vi betona behovet av att frånta Kina dess status som utvecklingsland och de fördelar som en sådan status för med sig. Överlag menar vi även att motsvarande fördelar bör avskaffas till förmån för längre perioder av genomförande av WTO:s krav och regelverk för stater som verkligen behöver det. Därutöver anser vi att WTO skulle gynnas av en närmare relation till näringslivet genom att t.ex. näringslivsorganisationer i högre utsträckning får utrymme att agera remissinstans och bollplank i frågor om WTO:s arbete. WTO bör särskilt blidka små och medelstora företags intressen, och därför bör även WTO:s arbetsgrupp Ministry of Micro, Small and Medium Enterprises (MSME) finnas kvar och dess arbete resultera i faktiska initiativ.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

6. Reformering av WTO, punkt 2 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 24 och
avslår motionerna
2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 17 och 18,
2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 45 och
2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 32.

Ställningstagande

Sverige är ett exportberoende land vars välbefinnande byggs av fria människor som verkar på en fri och öppen marknad. Den svenska exporten bidrar till en betydande del av den svenska ekonomin, och i detta sammanhang är WTO:s regelverk mycket viktiga. WTO-mötet i Abu Dhabi 2024 visade dock hur stora länder enbart vill stärka den egna inre marknaden för kortsiktiga vinster. För att nya globala handelsavtal återigen ska kunna tecknas behöver WTO reformeras. Ett globalt avtal om sänkta och borttagna tullar på miljö- och klimatteknik behöver enligt min mening vara högsta prioritet för ett reformerat WTO.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

7. Fler frihandelsavtal, punkt 3 (S, C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C), Monica Haider (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 23,
2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 46 och
2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 37.

Ställningstagande

Fler frihandelsavtal är av stor vikt för Sveriges arbetsmarknad och ekonomi. De sätter dessutom en global standard och bidrar till en robustare handel. EU måste därför öppna sig mer mot omvärlden och aktivt arbeta för att upprätta fler frihandelsavtal. En stor del av det som produceras i Sverige går på export och bidrar på så sätt mycket till Sveriges ekonomi. Detta är både en utmaning och en möjlighet för svensk livsmedelsproduktion. Den svenska kvaliteten och det goda svenska djurskyddet har spridit sig över världen, och i dag kan man

se hur efterfrågan på livsmedel i t.ex. Asien ökar stort. Sverige bör därför verka för att fler strategiskt viktiga frihandelsavtal ingås och att de värnar miljö och klimat, hälsa, arbetstagares rättigheter och djurvälstånd. I dessa förhandlingar är det dessutom angeläget att driva på för att generellt avskaffa tullar och handelshinder inklusive för klimatvänliga varor, tjänster och teknik så att dessa kan bidra till att öka takten i klimatomställningen. Det är därför viktigt att förhandlingar om nya handelsavtal i bl.a. EU och WTO fortsätter och att regeringen aktivt verkar för att pågående avtalsförhandlingar slutförs.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

8. Utformning av handelsavtal, punkt 4 (S)

av Monica Haider (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 39 och 40 samt avslår motionerna

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 7–9 och

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 29.

Ställningstagande

EU behöver fortsätta att bygga öppna, robusta och hållbara handelsförbindelser med omvärlden. För att åstadkomma en mer rättvis global handel vill vi understryka vikten av att Sverige verkar för att EU ställer sociala och klimat- och miljömässiga krav när frihandelsavtal förhandlas fram. För att möjliggöra en fortsatt stark, hållbar och rättvis utrikeshandel, med positiva effekter på ekonomin som helhet, bör regeringen verka för frihandelsavtal som värnar miljö och klimat, hälsa, hållbarhet, arbetstagares rättigheter och djurvälstånd. Därutöver bör Sverige i förhandlingar om nya frihandelsavtal verka för genomförandet av Agenda 2030 och Parisavtalet.

Vi vill vidare framhålla vikten av att hållbarhetskapiteln i EU:s handelsavtal följs. En brist i avtalen är att hållbarhetskapiteln inte är kopplade till sanktioner som kan vidtas om ett land inte respekterar sina åtaganden. Hållbarhetskapiteln riskerar därmed enligt vårt sätt att se det att bli tandlösa och inte ha avsedd effekt. Vi anser därför att regeringen bör arbeta för att hållbarhetskapiteln utvecklas så att sanktioner kan kopplas till de åtaganden och krav som ställs upp.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

9. Utformning av handelsavtal, punkt 4 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 7–9 och avslår motionerna

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 29 och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 39 och 40.

Ställningstagande

Även om frihandel gagnar Sverige på det stora hela bör Sverige alltid verka för att i största möjliga utsträckning värna svenska intressen. Detta menar vi kan göras genom att man t.ex. försöker införa sådant som stärker svenska komparativa fördelar i de handelsavtal som sluts och att en real tillväxt för den svenska ekonomin därmed prioriteras. En del i detta är enligt vår uppfattning att Sverige aktivt bör ta ställning för de många sektorer där Sverige är världsledande. Sverige bör därför förtydliga vikten av att fokus vid framtida förhandlingar ligger på att motverka icke-tariffära handelshinder, eftersom det är mer än tullavgifter och skatter som avgör de potentiella fördelarna med ett frihandelsavtal. Extra viktigt blir det vid frihandelsavtal med mer utvecklade länder eftersom tullarna ofta redan är låga genom WTO. I detta sammanhang vill vi även betona att EU bör ställa krav på att stater ska ta emot sina egna medborgare i förekommande fall genom att det införs s.k. återtagandeklausuler i handelsavtalen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

10. Utformning av handelsavtal, punkt 4 (V, MP)

av Katarina Luhr (MP) och Lorena Delgado Varas (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 29 och avslår motionerna
2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 7–9 och
2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 39 och 40.

Ställningstagande

Alla handelsrelationer ska ta hänsyn till miljö och mänskliga rättigheter. Det är vår bestämda uppfattning. Det är därför viktigt att fattiga länders förutsättningar för rättvis handel stärks och att Sverige verkar för en sådan utveckling. Inom EU förs t.ex. genom råvaruinitiativet en samordnad politik för att säkra EU:s tillgång till naturresurser. Initiativet innefattar dock inte fattigdomsbekämpning, och här måste handelspolitiken utvecklas för att öka utvecklingsländernas handlingsutrymme. Vi anser därför att regeringen bör verka för att EU:s handelsavtal omarbetas för att främja utvecklingsländernas möjligheter att utvinna och bearbeta råvaror så att det gynnar en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling lokalt.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

11. Handelsrelationer med vissa länder och regioner, punkt 5 (S)

av Monica Haider (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 35 och 38 samt avslår motionerna

2024/25:358 av Mathias Tegnér (S),

2024/25:829 av Arber Gashi (S),

2024/25:1431 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 9 och 17,

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 10–13, 15 och 16,

2024/25:2533 av Boriana Åberg (M) och

2024/25:2988 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

För oss är frihandelsavtal centrala för att stärka tillväxten och motståndskraften i ekonomin. Sverige och EU behöver därför fortsätta bygga öppna, robusta

och hållbara handelsförbindelser med omvärlden. I det föregående har vi framhållit att Sverige bör verka för att fler strategiskt viktiga frihandelsavtal ingås samt för att pågående förhandlingar om frihandelsavtal förs i hamn. I detta sammanhang vill vi understryka vikten av ett fortsatt stöd till Ukraina i ljuset av Rysslands orättfärdiga invasionskrig. En del i detta är att svenska och europeiska företag behöver vara centrala aktörer i Ukrainas återuppbyggnad och återhämtning. EU behöver därför fortsätta att stödja Ukraina genom såväl tillfälliga tulllätnader som fortsatt fördjupat samarbete inom ramen för existerande avtal. Det är därför av stor vikt att Sverige verkar för ett fortsatt stärkt stöd till Ukraina på handelsområdet.

Avslutningsvis vill vi framhålla att Sverige även bör verka för att EU närmar sig länderna runt Stilla havet genom att ansluta sig till frihandelsavtalet Comprehensive Trans-Pacific Partnership (CPTPP).

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

12. Handelsrelationer med vissa länder och regioner, punkt 5 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1431 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 9 och 17,

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 10–13, 15 och 16 samt

2024/25:2988 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2,

bifaller delvis motion

2024/25:2533 av Borian Åberg (M) och

avslår motionerna

2024/25:358 av Mathias Tegnér (S),

2024/25:829 av Arber Gashi (S) och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 35 och 38.

Ställningstagande

Handelsrelationerna mellan EU och USA utgör en ständigt aktuell fråga. Diskussionerna om handelsavtalet TTIP är glömda och fokus ligger nu snarare på det statsstödsrace som pågår. Vår generella hållning är att statsstöd är någonting dåligt, och vi hade hellre sett en utökad handel och i förlängningen ett handelsavtal mellan EU och USA. Ett sådant avtal skulle stärka den

svenska ekonomin genom att både tariffära och befintliga icke-tariffära handelshinder tas bort, men även genom att förebygga tillkomsten av nya handelshinder och minska statsstöden. Vi anser att förhandlingarna med USA i första hand bör fokusera på de områden där det finns störst möjlighet till regelsamarbete, snarare än att försöka hitta gemensamma nämnare för alla sektorer. Dessutom menar vi att det behövs en förståelse för att vissa regelverk är svåra att samköra på grund av skillnader i myndighetsstrukturer och olika produktregelverk. Ett initialt grundläggande handelsavtal som innehåller de lägst hängande frukterna på området vore önskvärt för att allteftersom bygga vidare på det och inkludera fler områden och detaljer.

En annan viktig handelsrelation som vi vill framhålla är den med Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay genom det s.k. Mercosuravtalet. Den tullunion som Mercosur utgör är ett av världens största handelsblock. Trots att denna marknad i dag är förknippad med diverse tariffära och icke-tariffära handelshinder är Mercourområdet likväl en viktig handelspartner för Sverige och EU. Genom Mercosuravtalet kan förutsättningar skapas för att den gemensamma handeln ska nå nya nivåer och bidra till att skapa ökat välbefinnande i båda regionerna. Förhandlingsrundorna om avtalet har dock varit kantade av kritik och avtalet är i skrivande stund ännu inte ratificerat. Vi menar därför att regeringen bör fortsätta verka för att avtalet ratificeras och kan träda i kraft.

Republiken Kina (Taiwan) är däremot som bekant en välmående demokrati med nästan 24 miljoner invånare och delar en lång rad centrala värderingar med Sverige och västvärlden. Trots detta åsidosätts Taiwan återkommande inom det internationella samfundet, inte sällan som en konsekvens av Kinas agerande. EU är redan i dag en viktig handelspartner för Taiwan, men ett frihandelsavtal skulle enligt vår mening möjliggöra ytterligare tillväxt i båda regionerna. Regeringen bör därför verka för att EU ingår ett ekonomiskt partnerskap med Taiwan där ett frihandelsavtal är en självklar del.

Vidare vill vi framhålla vikten av att Sverige inom multilaterala samarbeten står upp mot den kinesiska regimen. Vi vill också understryka att EU:s tilltänkta investeringsavtal med Kina bör ses i ljuset av den kritik som kan riktas mot regimen, t.ex. när det gäller landets inrikespolitik, aggressiva diplomati och generella agerande inom multilaterala organisationer. Kina och kinesiska bolag har vidare med sina stora ekonomiska muskler tillskansat sig stort inflytande och goda utpressningsmöjligheter runt om i världen, inklusive i Europa och Sverige. Detta har i Sverige synliggjorts genom hot om, och faktiska ekonomiska, repressalier för Sverige och svenska bolag som en konsekvens av legitim och korrekt kritik av regimen och dess agerande. Det är inte oproblemiskt att under rådande omständigheter sluta avtal med en part som återkommande bryter mot tidigare avtal som den ingått. Här är det viktigt att inte vara naiv. Tajmningen av avtalet kan inte heller ses som annat än dålig, med tanke på rapporter i närtid som visar på hur regimen förtrycker av den egna befolkningen, inte minst minoriteter, har tilltagit. Detta menar vi kräver att regeringen verkar för att Kina, efter ett eventuellt undertecknande av avtalet, upprätthåller sin del av avtalet och att europeiska intressen värnas.

När det till sist gäller Storbritannien vill vi understryka att det är positivt att man slutligen kunde enas om ett handels- och samarbetsavtal med EU. Det kvarstår dock en viss osäkerhet om de framtida handelsrelationerna, och exakt vilka konsekvenserna kommer att bli för det svenska näringslivet är inte helt klarlagt. Vi vill därför vara tydliga med att det finns ett behov av en välfungerande handelsrelation med Storbritannien inom överskådlig framtid.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

13. Handel med klimatsmarta varor och tjänster, punkt 6 (S, C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C), Monica Haider (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 30 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 11.

Ställningstagande

Sverige är ett litet exportberoende land vars välstånd till stor del bygger på handel med andra länder. En stor del av det som produceras i Sverige går på export och bidrar på så sätt till en betydande del av Sveriges ekonomi. Samtidigt vill vi framhålla att de varor och tjänster som exporteras kan vara en viktig pusselbit i en grön omställning som måste göras mot bakgrund av klimatförändringarna. Vi menar att Sverige ska vara en global föregångare när det kommer till att exportera klimativänliga lösningar. En väsentlig del i att öka svenska företags möjligheter i detta avseende är att regeringen verkar för att internationella hinder för klimatsmarta varor och tjänster tas bort och att spridningen av klimativänlig teknik över gränserna främjas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

14. Handel med sälprodukter, punkt 7 (SD, C)

av Tobias Andersson (SD), Elisabeth Thand Ringqvist (C), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 22,

2024/25:2486 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 16 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 68.

Ställningstagande

Sedan 15 år finns ett förbud mot handel med sälprodukter inom EU. Sverige har tidigare haft ett undantag från förbudet, men dessvärre togs undantaget bort 2015 eftersom det ansågs strida mot WTO-rätten. Vi menar att jakt på säl behövs för att skydda fisket och det borde även vara en självklarhet att de sälar som jagats kan tas om hand. Vi anser att EU-förbudet mot handel med sälprodukter därmed försvårar en ändamålsenlig förvaltning av Sveriges sälpopulation i ljuset av det växande sälbeståndet. Som redovisats i det föregående har riksdagen vid ett par tillfällen uppmanat regeringen att fortsätta att driva frågan om att få undantag från eller helt häva förbudet för handel med sälprodukter. Även om tillkännagivandena ännu inte är slutbehandlade anser vi att frågan är så pass angelägen att det på nytt finns skäl för riksdagen att i ett tillkännagivande uppmana regeringen att vidta åtgärder för att få undantag från eller helt häva förbudet för handel med sälprodukter.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

15. Handel med sälprodukter, punkt 7 – motiveringen (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Ställningstagande

I flera motioner som behandlas i detta avsnitt anförs att det nuvarande förbudet mot handel med sälprodukter bör upphävas. Jag är av uppfattningen att det nu rådande förbudet motverkar storskalig säljakt för pälsarnas skull och att det därmed fyller en viktig funktion. Riksdagen bör därför inte uppmana regeringen att verka för att förbudet tas bort, vilket förordas i de aktuella motionerna.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

16. Gränsjusteringsmekanism för koldioxid, punkt 8 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 6.

Ställningstagande

Sverige och svenska företag jobbar hårt för att minska sina utsläpp. Det gör att Sverige ligger långt före många andra länder. Det är bra, för då minskar Sveriges utsläpp, och det sänker samtidigt utsläppen runt om i världen när svenska produkter och tjänster ersätter andra som framställts med smutsigare teknik. Tack vare bl.a. Sveriges nästintill utsläppsfria elsystem har många av de varor som tillverkas här ett mindre klimatavtryck än i andra länder. Samtidigt innebär detta försprång och den strikta klimat- och miljölagstiftningen att svenska företag riskerar att drabbas av osund konkurrens, när andra länder avstår nödvändiga klimatregelverk och pumpar in pengar i den smutsiga fossila industrin. Jag vill dock understryka att det måste vara en fördel att göra det som är bäst för klimatet. Jag och andra företrädare för Centerpartiet har därför i många olika sammanhang framhållit vikten av att införa klimattullar till EU så att aktörer tvingas betala för sina utsläpp. Jag välkomnar visserligen att ett sådant system nu finns på plats, men regeringen kan för den sakens skull inte slå sig till ro. Jag menar att systemet med klimattullar nu successivt måste breddas till att omfatta fler sektorer, så att fler får bära kostnaderna för sina utsläpp.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

17. Övergripande om den inre marknadens funktion, punkt 9 (S)

av Monica Haider (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 33 och 34 samt avslår motionerna

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3 och

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 30.

Ställningstagande

För Sverige är EU:s inre marknad en hemmamarknad dit över 70 procent av exporten går och från vilken över 80 procent av importen kommer. För svensk ekonomi och svenska företag har den inre marknaden öppnat många möjligheter. Därför menar vi att EU:s inre marknad måste fortsätta att utvecklas och fördjupas. Det finns fortfarande onödiga hinder för fri rörlighet för varor och tjänster som hämmar Sveriges och EU:s tillväxtmöjligheter. För att EU ska behålla och vässa sin internationella konkurrenskraft måste den inre marknaden fortsätta att anpassas till nya förutsättningar och en föränderlig värld, inte minst när det gäller den gröna omställningen. Detta är något som regeringen aktivt bör verka för. Som en del i ett sådant arbete bör regeringen driva på för att varje medlemsstat, i enlighet med kommissionens förslag, inrättar ett kontor som proaktivt identifierar problem och föreslår lösningar för att åtgärda hinder på den inre marknaden, ett s.k. single market office.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

18. Övergripande om den inre marknads funktion, punkt 9 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3 och avslår motionerna

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 33 och 34 samt 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 30.

Ställningstagande

Genom medlemskapet i EU får svenska företag tillgång till den inre marknaden, vilket gagnar Sverige som exportnation. Vi ser värdet i en välfungerande inre marknad med förutsägbara och rättvisa regler. Samtidigt menar vi att synergieffekterna av en strömlinjeformad inre marknad alltid ska vägas mot riskerna med en alltför byråkratiserad inre marknad eftersom det finns en risk för onödigt kostnadsdrivande regelkrångel för svenska företag. Vi motsätter oss också de marknads- och handelsfientliga tendenser som på senare tid blossat upp inom EU med förslag som kommissionens industriplan för den gröna given.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

19. Övergripande om den inre marknadens funktion, punkt 9 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 30 och
avslår motionerna

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3 och
2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 33 och 34.

Ställningstagande

Konceptet strategisk autonomi, dvs. att på olika sätt förhindra att Europa blir alltför beroende av andra länder när det kommer till vissa varor och tjänster, har diskuterats livligt de senaste åren och hamnat i ett nytt ljus i och med pandemin och Rysslands anfallskrig i Ukraina. För mig är det viktigt att en europeisk strategisk autonomi dock inte bygger på att all tillverkning ska tas tillbaka till EU. Det är angeläget att skilja på åtgärder för att bygga ett motståndskraftigt EU som kan stå emot kriser och åtgärder för att bygga handelsmurar för att ensidigt skydda europeisk industri från konkurrens. Det är min bestämda uppfattning att de sistnämnda ska undvikas. Framtidens kriser kan komma i helt nya former och dyka upp var som helst i världen, och det är inte möjligt att stå helt förberedd på varje oförutsedd kris och samtidigt ha en effektivt fungerande marknadsekonomi. Det säkraste sättet att trygga EU:s försörjning av diverse råvaror är enligt min uppfattning att ha så diversifierade värdekedjor som möjligt. Det innebär att man säkerställer utbud av enskilda varor från flera olika aktörer. Utöver detta är det viktigt att hjälpa svenska och europeiska företag att klara sig genom kriser genom att skapa så goda villkor som möjligt så att marknaden kan göra sitt jobb.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

20. Frågor om den fria rörligheten för vissa varor och tjänster, punkt 10 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1463 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 och avslår motionerna

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 25,

2024/25:2519 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 16 och

2024/25:2948 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 8.

Ställningstagande

För att värna svensk ekonomis konkurrenskraft och tillväxtmöjligheter behöver EU utvecklas för att bättre hantera nya utmaningar som kommer med en ökad globalisering. Människor och varor behöver röra sig alltmer över nationsgränserna och den inre marknaden med den fria rörligheten är EU:s viktigaste styrkor med en enorm potential i att öppna t.ex. tjänstemarknaden. Regeringen bör därför verka för att principen om ömsesidigt erkännande tillämpas fullt ut på tjänstesektorn inom EU så att fler begränsningar av yrkestjänster därigenom kan avskaffas.

Vi menar vidare att den inre marknads grundprinciper är oförenliga med EU:s förbud mot handel med svenskt snus. När en produkt av viss nationell särart straffas ut från den inre marknaden menar vi att det är särskilt angeläget att principen om varors fria rörlighet inom unionen värnas och lyfts fram av en frihandelsvänlig nation som Sverige. Det finns inte några övertygande argument för att upprätthålla exportförbudet av handelspolitiska skäl; tvärtom är argumenten för att öppna EU:s gränser för snuset långt tyngre än de eventuella hälsorisker för konsumenten som kan anses vetenskapligt belagda. Men även detta blir ovidkommande så länge handeln med cigaretter, där det finns långtgående och konstaterade hälsorisker, är fullt tillåten utan några som helst handelshinder. Så länge det är tillåtet att tillverka och sälja svenskt snus till myndiga personer i Sverige anser vi att samma förutsättningar ska gälla inom hela EU. Regeringen bör därför verka för att upphäva exportförbudet för snus inom EU.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

21. Frågor om den fria rörligheten för vissa varor och tjänster, punkt 10 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 25,

2024/25:2519 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 16 och

2024/25:2948 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 8 och
avslår motion

2024/25:1463 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

EU är världens största integrerade marknad och är hemmamarknad för svenska företag. Den ökade rörligheten för varor, tjänster, människor och kapital som EU möjliggjort har bidragit till tillväxt och jobbskapande, inte minst i Sverige. EU och dess medlemsländer står dock inför stora utmaningar och jag ser med oro på att vissa vill sätta upp hinder inom och runt den inre marknaden. Jag menar tvärtom att EU:s inre marknad bör öppnas upp ytterligare, framför allt genom en mer integrerad tjänstemarknad. Ett steg är t.ex. att förbättra möjligheterna för människor att temporärt jobba och ta uppdrag i olika EU-länder.

Samtidigt som det är viktigt att öppna den inre marknaden ytterligare måste det finnas tydliga regler och möjligheter att ställa hårda krav på de e-handelsplattformar som säljer produkter till konsumenterna i EU. Det måste t.ex. gå att få veta om produkter uppfyller alla EU:s kemikalier regler eller produktsäkerhetskrav. Flera steg har tagits av EU bl.a. genom den nya tullreformen och EU:s förordning om digitala tjänster. Jag menar dock att detta endast är ett första steg mot att rensa upp i den djungel som e-handelsplattformar utgör. Jag menar att regeringen behöver bevaka detta område och agera för att åstadkomma ett skarpare regelverk om det visar sig att nuvarande regleringar inte räcker till.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

22. Handel över gränserna inom Norden, punkt 11 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 23 och

avslår motion

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 11.

Ställningstagande

En fungerande nordisk region, inte minst på handelsområdet, är något som vi vill att regeringen arbetar för att uppnå. I efterdyningarna av pandemin är det extra viktigt att verka för att överbrygga gränshinder mellan de nordiska länderna för att möjliggöra en utökad handel länderna emellan. Enligt vår uppfattning är ett steg i detta att utreda, identifiera och undanröja gränshinderproblem för att stärka utvecklingskraften i gränsregionerna. Regeringen bör därför initiera en översyn av hur fler gränshinder mellan de nordiska länderna kan rivas i syfte att öka handeln mellan länderna.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

23. Handel över gränserna inom Norden, punkt 11 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 11 och

avslår motion

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 23.

Ställningstagande

Jag och andra företrädare för Centerpartiet har i många olika sammanhang framfört vikten av enklare regler för företag. Det är hög tid att regelgivare

börjar förstå vikten av en minskad regelbörda för det svenska näringslivet. Det är ett faktum att en stor del av alla regler som drabbar företagen kommer från EU, och därför måste tid och resurser läggas på att förstå vilken effekt olika typer av EU-regler får för svenska företag. De EU-regler som genomförs i svensk rätt ska inte heller väsentligt skilja sig från de som genomförs i andra länder – särskilt inte jämfört med Sveriges viktigaste handelspartner. Som ett exempel bedriver svenska företag en omfattande handel över gränserna inom Norden. Jag menar att det därför bör föras en tätare dialog i det nordiska samarbetet med en ambition att samverka om regelfrågor för att undvika nya gränshinder inom Norden.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

24. Vissa åtgärder för att främja handel och investeringar, punkt 12 (S)

av Monica Haider (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 41–43 och avslår motionerna

2024/25:835 av Jamal El-Haj (-),

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2 i denna del, 4, 5 och 19–21,

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 26 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 13.

Ställningstagande

Sverige är ett ledande innovationsland och det finns således stor potential att attrahera utländska kunskapsintensiva företag att investera och förlägga verksamhet här. Utländska investeringar bidrar till jobb, tillväxt och en stärkt konkurrenskraft. Hälften av den svenska exporten kommer från utlandsägda företag som investerat i Sverige och nästan hälften av de privata investeringarna inom forskning och utveckling görs av utlandsägda företag. Digitaliseringen, regionaliseringen av globala värdekedjor och kraven på ökad hållbarhet ökar Sveriges attraktionskraft för avancerad produktion med innovativa metoder. Detta måste Sverige ta vara på. Det finns t.ex. stora möjligheter att främja expansion av högkvalitativa verksamheter som redan är etablerade i

Sverige, i synnerhet av strategiskt viktiga företag i lands- och glesbygd. Främjandet av utländska investeringar bör enligt vår uppfattning fokuseras på investeringar med särskilt hög potential och kvalitet att tillföra nya arbetstillfällen, kapital, kunskaper eller nya marknader i hela landet.

När det gäller exportfrämjande kan vi konstatera att den största delen av Sveriges export går till EU:s inre marknad, men det är på tillväxtmarknaderna utanför EU som den stora framtida tillväxten finns. För att öka exporten är det därför viktigt att svenska företag i högre utsträckning än i dag exporterar till marknader utanför Europa. Vi är därför måna om att den gemensamma samarbetsstrukturen Team Sweden, som syftar till att stödja näringslivets internationalisering, fortsätter att utvecklas och stärkas. Det gäller inte minst Business Sweden, som är en bärande del av Team Sweden och som har en central funktion när det gäller svenskt export- och investeringsfrämjande.

En stor del av de nya jobben skapas i små och medelstora företag i hela landet. För att dessa företag ska kunna växa och internationaliseras krävs ytterligare satsningar och stöd. Exempelvis spelar det statliga exportfrämjandet därmed en central roll för att företag ska kunna ta steget ut på den internationella marknaden, oavsett var i landet och i vilken bransch de befinner sig. Det handlar även om exportfinansiering genom statsstödda exportkrediter och om att utveckla satsningen på regionala exportcentrum. Vi vill särskilt framhålla vikten av att öka samarbetet mellan aktörerna inom regional exportsamverkan. Genom sådana satsningar kan mindre företags internationaliseringsbehov mötas på ett bättre sätt.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

25. Vissa åtgärder för att främja handel och investeringar, punkt 12 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2 i denna del, 4, 5 och 19–21 samt

avslår motionerna

2024/25:835 av Jamal El-Haj (-),

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 26,

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 41–43 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 13.

Ställningstagande

Vi ser positivt på import och dess betydelse för den svenska konkurrenskraften. Allt fler produkter innehåller delar som produceras någon annanstans i världen, och de värdekedjor detta genererar är naturliga och i viss grad positiva, även om geografisk närhet till sina handelspartner stundvis kan innebära ett mervärde i sig. Svenska företag får därigenom ta del av en global marknad med en ökad variation av produkter. Genom detta ökar konkurrenskraften för inhemsk produktion och därmed gynnas även exporten. Vi anser dock att importbehovet behöver utvärderas på lång sikt. Politisk instabilitet eller påtryckningar i exporterande nationer, länders monopolställning i fråga om vissa produkter eller naturliga orsaker kan förändra den globala handelsmarknaden. Regeringen bör därför utvärdera olika svenska sektorerers långsiktiga importbehov för att stärka den svenska produktionen av produkter som har betydelse i de globala värdekedjorna.

När det gäller konkurrenskraften ser vi positivt på de möjligheter som Sverige har, och vi förordar en politik som stärker svenska exportmöjligheter genom goda handelsrelationer och världsledande produkter och tjänster, särskilt högt upp i värdekedjan. Vår vision är att Sverige ska fortsätta utvecklingen genom att förädla de redan befintliga nationella konkurrensfördelarna. Då kan Sverige stärka sina marknadsandelar och ta del av nya och växande internationella tillväxtregioner. Vi ser att detta gynnar hela den nationella företagskedjan från små enskilda underleverantörer till större kluster av bolags-samarbeten.

Vi menar att initiativet med de regionala exportcentrumen i grund och botten är positivt för att stärka svenska företags exportmöjligheter. Samtidigt anser vi att dessa behöver drivas i en mer entreprenöriell anda och att det krävs en noggrann uppföljning. Vi menar att det finns både regionala och nationella organisationer såväl som företag som har goda kunskaper om export och handel. För att ta vara på denna kompetens anser vi att regeringen bör utreda hur regional exportrådgivning ska kunna upphandlas och drivas av fristående aktörer. Det är även angeläget att de insatser regeringen gör samordnas med andra statliga insatser, t.ex. för näringslivet eller arbetstagarna, så att dessa inte riskerar att dra åt olika håll. Riksdagen bör därför uppmana regeringen att överväga att införa en nationell samordning av dessa insatser.

Vi vill vidare framhålla att Sverige tillhör världstoppen inom en rad områden som är intressanta för FN, såsom utvecklingen av medicinteknik och klimatinnovationer. Trots detta är det endast en bråkdel av FN:s upphandlingar som tillfaller svenska bolag. Andelen upphandlade varor och tjänster som upphandlas från Sverige understiger dessutom vida Sveriges andel av FN:s budget. Vi ser att det finns en stor potential för svenska bolag att öka sin vinst om den svenska andelen kan växa, inte minst med tanke på de högkvalitativa produkter och tjänster som svenska företag kan erbjuda. Vi menar att Sverige i högre grad behöver skapa förutsättningar för svenska företag att delta i internationella upphandlingar där de konkurrerar på en rättvis spelplan. Genom att t.ex. stärka kunskapen på området inom svenska handelskamrar och Business

Sweden tror vi att de svenska företagens andel kan öka. Vi anser därför att regeringen bör bistå svenska företag genom att utveckla insatser som ökar deras möjligheter att medverka i FN-upphandlingar.

Avslutningsvis vill vi framföra att Sverige som nation hela tiden måste utveckla rätt förutsättningar för att vara ett attraktivt land för företag att verka i. Det handlar såväl om företags- och exportfrämjande åtgärder som om att verka för en sund konkurrenssituation på nationell nivå.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

26. Vissa åtgärder för att främja handel och investeringar, punkt 12 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 26 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 13 och

avslår motionerna

2024/25:835 av Jamal El-Haj (-),

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2 i denna del, 4, 5 och 19–21 samt

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 41–43.

Ställningstagande

Inledningsvis vill jag betona att Sverige har fantastiska förutsättningar att leverera de gröna innovationer som världen efterfrågar i den gröna omställningen. Sverige har en tradition av innovativa människor och företag, en välutbildad befolkning och en stor trovärdighet inom grön teknik. Export av svensk grön teknik för framtiden ger inte bara fler jobb och företag i Sverige utan skapar även klimatnytta långt utanför Sveriges gränser. Jag menar att Sverige behöver ta fram mål för export av miljövänlig teknik som gynnar både Sverige och de länder som kan använda tekniken i sin omställning. Jag vill därför se att Sverige använder sig av de mål för export som föreslagits av Miljömålsberedningen.

De svenska företagens hemmamarknad är EU:s inre marknad och att Sverige är en del av denna marknad är av stor betydelse för såväl stora som små företag. För stora företag är steget ut på den europeiska marknaden ofta litet, men för små företag kan det vara betydligt svårare. Jag menar att det därför behövs en tydlig strategi från regeringens sida när det gäller att ge stöd

och ökade förutsättningar till små och medelstora företag att exportera till EU:s inre marknad.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

27. Exportfrämjande åtgärder för vissa branscher, punkt 13 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 4 och

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6 och

avslår motion

2024/25:2805 av Sten Bergheden (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Sveriges kulturella och kreativa näringar inom bl.a. design, musik och konst är en viktig del av den svenska exporten. Därför är det viktigt att stärka förutsättningarna för att dessa näringar ska kunna exportera. Dessutom bidrar de kreativa näringarna till att skapa en positiv bild av Sverige i omvärlden, vilket är värt att förvalta väl. Trots att kulturella och kreativa näringar inte är en av de största branscherna bidrar de med en betydande del av svensk export. Under 2022 stod de för en export om ca 194 miljarder kronor, vilket är 6,4 procent av den svenska exporten. Om den statliga kulturpolitiken blir alltför snäv och fokuserar enbart på enskilda kulturskapare finns det enligt vår mening en risk att företagarperspektivet försvinner. För att stärka exportmöjligheterna för kulturella och kreativa näringar bör regeringen undersöka vilka exportfrämjande insatser som är mest lämpade för denna bransch.

Vidare välkomnar vi att regeringen gett Digitaliseringsrådet ett nytt mandat och att det nu ska bidra till utvecklingen av regeringens strategiska arbete på digitaliseringsområdet. Att företag kan sälja varor och tjänster till andra länder är centralt för Sveriges ekonomi och för att vara konkurrenskraftiga är behovet av att vara ledande i den teknologiska utvecklingen stort. Regeringen bör därför ta fram ett program för att främja export inom techbranschen. Programmet bör fokusera på att skapa samarbeten och plattformar för innovation och utveckling av nya tjänster.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

28. Business Swedens verksamhetsinriktning, punkt 14 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1430 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 20,

2024/25:1438 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 29,

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 22 och

2024/25:2988 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Business Sweden ansvarar för det statligt finansierade export- och investeringsfrämjandet och fyller en viktig funktion för svenska företags export och utländska företags investeringar i Sverige. Genom sin närvaro i Sverige såväl som runt om i världen hjälper de många företag, inte minst de små och medelstora, att göra internationella affärer. Vi menar samtidigt att det finns en förbättringspotential, något som inte minst betonats av Riksrevisionen. Ett exempel på den förbättringspotential som finns är Business Swedens drygt 50 kontor runt om i världen. Dessa kontor samarbetar med svenska ambassader, konsulat och handelskamrar, men också med andra lokala nätverk som kan gynna svenska företag. Business Swedens verksamhet har således tydliga kopplingar till de konsulära verksamheter som bedrivs vid utlandsmyndigheterna, i synnerhet i länder där Sverige har starka näringslivskopplingar. Regeringen bör därför utreda hur Business Swedens verksamhet kan stärkas och i sammanhanget belysa om det i större utsträckning än i dag går att knyta Business Swedens verksamhet till befintliga ambassader och konsulat.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

29. Granskning av utländska direktinvesteringar, punkt 15 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 14 och
avslår motion
2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 27.

Ställningstagande

Det är ett faktum att Kina, Ryssland och Iran verkar på många olika tvivelaktiga sätt och arbetar i Sverige för att påverka och störa den svenska demokratin. Ett sätt som dessa länder använder sig av är direktinvesteringar i Sverige. För att kunna motverka dessa länders påverkan på Sverige och värna svenska intressen har vi vid många olika tillfällen pekat på vikten av att ett system för granskning av utländska direktinvesteringar införs. Glädjande nog har riksdagen sagt ja till ett lagförslag för att säkra granskningen av utländska direktinvesteringar och Inspektionen för strategiska produkter (ISP) har fått uppdraget som kontaktpunkt för detta arbete av regeringen. Vi menar dock att det är viktigt att följa upp denna fråga och att konsekvenserna av kinesiska, iranska och ryska direktinvesteringar i Sverige utreds noggrant.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

30. Granskning av utländska direktinvesteringar, punkt 15 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 27 och
avslår motion
2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 14.

Ställningstagande

En radikalt förändrad säkerhetspolitisk situation får följder också för handelspolitiken. I den bästa av världar skulle fri handel och öppenhet råda, men det är ett faktum att det måste finnas regler som syftar till att skydda verksamheter som är av vikt för svenska säkerhetspolitiska intressen. Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen behöver denna typ av hänsyn tas i högre utsträckning än tidigare. I grunden ska Sverige vara en öppen ekonomi som välkomnar investeringar, men samtidigt behöver det finnas möjlighet att granska investeringar i exempelvis samhällsviktig infrastruktur och liknande. Jag menar att regeringen därför behöver göra en utförlig analys av vilka

åtgärder som behöver vidtas från Sveriges sida exempelvis när det gäller utländska direktinvesteringar.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

31. Hållbart företagande, punkt 16 (V)

av Lorena Delgado Varas (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:63 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 7 och avslår motionerna

2024/25:115 av Rashid Farivar (SD) yrkande 1,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 70,

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 26,

2024/25:2635 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 7 och

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 28.

Ställningstagande

Jag vill framhålla vikten av att företag tar sitt fulla ansvar för att följa lagar och regler när det gäller att ta ansvar för mänskliga rättigheter, miljön och klimatet. Som nämnts har OECD tagit fram riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt företagande som är gemensamma rekommendationer från regeringar till multinationella företag om hur affärsverksamheter bedrivs ansvarsfullt, oavsett var företagen verkar. OECD:s uppdaterade regelverk ställer krav på att en nationell kontaktpunkt inrättas med uppdrag att bl.a. hantera klagomål om huruvida multinationella företag lever upp till rekommendationerna i OECD:s riktlinjer. Det kan vara klagomål relaterade till bl.a. mänskliga rättigheter, arbetstagares rättigheter, internationella miljöstandarder och anti-korruption i svenska företag eller deras affärsförbindelser. Jag vill i sammanhanget påpeka att det även finns krav på att kontaktpunkten har de resurser och den kompetens som behövs för att kunna hantera dessa klagomål. Jag menar att den svenska nationella kontaktpunkten har brister på flera områden, bl.a. när det gäller transparens, tillgänglighet och dialog med civilsamhället. Regeringen behöver därför agera för att säkerställa att den svenska nationella kontaktpunkten har tillräckliga resurser och nödvändig kompetens.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

32. Hållbart företagande, punkt 16 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 28 och
avslår motionerna

2024/25:63 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 7,

2024/25:115 av Rashid Farivar (SD) yrkande 1,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 70,

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 26 och

2024/25:2635 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 7.

Ställningstagande

Svenska och europeiska företag bör göra mer för att säkerställa att de och deras underleverantörer erbjuder goda arbetsvillkor och respekterar mänskliga rättigheter, även i delar av verksamheten som äger rum utanför EU. Detsamma gäller deras miljö- och klimatpåverkan. Det är därför bra att EU-direktivet om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet har antagits och trätt i kraft. Jag noterar att regeringen har gett en utredare i uppdrag att titta närmare på hur direktivet ska genomföras i svensk rätt. Jag anser dock att riksdagen i ett tillkännagivande bör uppmana regeringen att genomföra EU-reglerna i Sverige på ett sådant sätt att det får en positiv effekt för mänskliga rättigheter, miljön och klimatet samt att förutsättningarna för svenska företag inte avviker från de som gäller i andra EU-länder.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

33. Hållbart företagande, punkt 16 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 70,

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 26 och

2024/25:2635 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 7 och avslår motionerna

2024/25:63 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 7,

2024/25:115 av Rashid Farivar (SD) yrkande 1 och

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 28.

Ställningstagande

Det rapporteras ofta om företag som bryter mot de mänskliga rättigheterna och inte tar hänsyn till miljön eller arbetstagarnas rättigheter. Ett sådant beteende är självklart oacceptabelt. För att sätta stopp för företag som agerar på detta sätt anser jag att det behövs ett tydligt och skarpt regelverk som reglerar hållbart företagande. Det skulle samtidigt leda till en hållbar konkurrens och innebära att bolag som tar ansvar premieras. Jag anser därför att både EU och Sverige bör lagstifta om att företag ska respektera mänskliga rättigheter, miljö och Parisavtalet genom hela leverantörskedjan så att t.ex. barnarbete och förstörelse av ekosystem stoppas. I sammanhanget är det också viktigt att det finns tydliga krav på transparens och mekanismer för att utkräva ansvar när näringslivet inte lever upp till sitt ansvar för miljö och mänskliga rättigheter. Det kan t.ex. ske genom utvärderingar av varje företag som får statliga exportkrediter enligt de ansvarskriterier för miljö och mänskliga rättigheter som ställs upp i regelverken.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilt yttrande

Reformering av WTO, punkt 2 (SD)

Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD) anför:

Vid utskottets behandling av frågor om reformering av WTO (punkt 2) har vi försökt få stöd för vårt förslag (reservation 5). Eftersom vi inte har fått stöd för våra yrkanden har vi i andra hand gett stöd till det alternativ som företrädaerna för Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna förespråkar.

Om vårt förslag till ställningstagande när det gäller reformering av WTO i reservation 5 avslås i den förberedande voteringen i kammaren avser vi att i huvudvoteringen stödja det alternativ som förordas av företrädaerna för Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:63 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att den svenska nationella kontaktpunkten har tillräckliga resurser och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:115 av Rashid Farivar (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta krav på fordonstillverkare gällande transparens och ansvar för miljömässiga och sociala aspekter av tillverkning av fordon och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:358 av Mathias Tegnér (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges handelspolitiska prioriteringar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:829 av Arber Gashi (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för utökad handel mellan Sverige och Albanien och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:835 av Jamal El-Haj (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka Sverige som ett etablerat innovations- och investeringsland och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka inom EU för upphävandet av förbudet mot försäljning av produkter från säl och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om exportfrämjande insatser och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1430 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Business Sweden ska ge Somaliland ökad prioritet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1431 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett ekonomiskt partnerskapsavtal mellan EU och Taiwan och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påskynda etableringen av ett frihandelsavtal mellan EU och Indien och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1438 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att knyta Business Swedens verksamhet till ambassader och konsulat och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1463 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att avskaffa Europeiska unionens exportförbud av svenskt snus och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1466 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för icke snedvridande konkurrens nationellt och globalt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den inre marknaden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utvärdering bör göras gällande svenska sektorers långsiktiga importbehov och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka svenska exportmöjligheter gällande produkter högt upp i värdekedjan och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera ett industri- och exportfrämjande program för techsektorn och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att handelsavtal i första hand ska prioritera en real tillväxt för den svenska ekonomin och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka icke-tariffära handelshinder i handelsavtal och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkorporera återtagsklausuler i handelsavtalen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om handelsavtal mellan EU och USA och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för ratificering av Mercosuravtalet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för EU-samarbetet verka för frihandelsavtal med Taiwan och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramarna för multilaterala samarbeten ska stå upp mot den kinesiska regimen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda konsekvensen av kinesiska, iranska och ryska direktinvesteringar i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s investeringsavtal med Kina och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige även fortsatt måste verka för goda handelsrelationer med Storbritannien, oaktat dess relation till EU, och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att Kina inte ska ha orättvisa fördelar inom WTO-systemet och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att WTO:s relation till näringslivet stärks och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bistå svenska företag i deras medverkan i upphandlingar inom FN och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur framtida regional exportrådgivning ska kunna upphandlas av fristående aktörer och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nationell samordning av medel avsedda för exportfrämjande med andra statliga insatser och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur Business Swedens verksamhet kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur Sverige kan identifiera och undanröja gränshinderproblem i Norden och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom det nordiska samarbetet stärka samverkan kring implementering av EU-regler för att undvika att nya gränshinder inom Norden skapas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få till stånd fler frihandelsavtal och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett globalt avtal om sänkta och borttagna tullar på miljö- och klimatteknik behöver vara högsta prioritet för ett reformerat WTO och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öppna EU:s inre marknad ytterligare och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tydlig strategi till stöd för små och medelstora företags möjligheter att exportera till EU:s inre marknad och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om handelsregler avseende vissa länder och granskning av direktinvesteringar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2486 av Stina Larsson m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphäva EU:s förbud mot att handla med sälprodukter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2519 av Stina Larsson m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hårdare krav på e-handelsplattformar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2533 av Borian Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka handels- och investeringsförbindelserna mellan EU och Taiwan och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla handelsrelationer som Sverige medverkar i ska ta hänsyn till miljö, klimat och mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta handelspolitiken vara drivande för klimatomställning och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa skarpare krav och villkor genom Sveriges och EU:s utrikes- och handelspolitik för att driva på det globala klimatarbetet och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU lagstiftar om att företag i sitt hållbarhetsarbete ska respektera mänskliga rättigheter, agera miljömässigt hållbart och följa Parisavtalets intentioner genom hela leverantörskedjan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska finnas tydliga krav på transparens och mekanismer för att kräva ut ansvar när näringslivet inte lever upp till sitt ansvar för miljö och mänskliga rättigheter, t.ex. genom att utvärdera varje företag som får statliga exportkrediter enligt ansvarskriterier för miljö och mänskliga rättigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa skarpare krav och villkor i Sveriges och EU:s handelspolitik för att driva på det globala klimatarbetet, bevara biologisk mångfald, främja demokrati och mänskliga rättigheter, stärka djurskyddet och minska de globala klyftorna och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU:s handelsavtal omarbetas för att främja utvecklingsländernas möjligheter att utvinna och bearbeta råvaror så att det gynnar en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling lokalt och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2635 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU och Sverige bör lagstifta om att företag ska respektera mänskliga rättigheter och miljö genom hela leverantörskedjan och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2805 av Sten Bergheden (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en tydlig strategi för ökad export av svensk mat och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2948 av Jonny Cato m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ömsesidigt erkännande avseende tjänstesektorn inom EU och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2988 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bredda Business Swedens mandat i Taipei och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för EU-samarbetet verka för frihandelsavtal med Taiwan och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S):

45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att WTO måste stärkas och moderniseras för att kunna möta de utmaningar som det multilaterala handelssystemet står inför och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att fler strategiskt viktiga frihandelsavtal ingås och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en etisk förvaltning av säl där EU även ska tillåta handel med sälprodukter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att internationella hinder för klimatsmarta produkter och lösningar tas bort samt att investeringar i klimatvänlig teknik underlättas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att stärka och modernisera WTO, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att utveckla och fördjupa EU:s inre marknad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att varje medlemsstat inrättar ett nationellt kontor för den inre marknaden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka handeln med Ukraina och tillkännager detta för regeringen.

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att fler frihandelsavtal ingås samt att pågående förhandlingar om frihandelsavtal förs i hamn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU ansluter sig till frihandelsavtalet CPTPP, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att det ställs sociala samt klimat- och miljömässiga krav i frihandelsavtal och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla hållbarhetskapitel i frihandelsavtal och koppla dem till sanktionsmöjligheter och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka de aktörer som ingår i Team Sweden, inte minst Business Sweden och Visit Sweden, och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla satsningen på regionala exportcentrum och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka Sveriges attraktionskraft för utländska investeringar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett striktare EU-regelverk gällande företags ansvar att upprätthålla mänskliga rättigheter och miljö- och klimathänsyn i frihandelsavtal och vid annan verksamhet utanför unionen och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU diversifierar sina handelskedjor genom att säkra utbud från flera aktörer, särskilt av kritiska råvaror, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vara pådrivande för att EU successivt breddar systemet med klimattullar till fler sektorer som minskar risken för koldioxidläckage, främjar rättvis konkurrens och stärker ambitionerna för utsläppsminskningar såväl i EU som internationellt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett avskaffande av internationella handelshinder för klimatsmarta varor och tjänster i enighet med WTO:s artikel 20, i syfte att främja

spridningen av klimatvänlig teknik och klimatvänliga varor över gränserna, och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för svensk klimatsmart export genom att införa de mål för export av klimatsmart teknologi, liksom mål för konsumtionsbaserade utsläpp så att Sveriges globala klimatavtryck ska vara nettonegativt senast 2045, som beslutades av Miljömålsberedningen och tillkännager detta för regeringen.